Når unge uddannelsessøgende flytter mod vest

Annette Aagaard Thuesen
Eva Mærsk
Helle Rotbøll Randløv

SDU
CENTER FOR
LANDDISTRIKTSFORSKNING

Alle rettigheder forbeholdes centret (CLF). Mekanisk eller fotografisk gengivelse af denne REPORT eller dele heraf er uden instituttets skriftlige samtykke forbudt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Undtaget herfra er uddrag til anmeldelser.

© Syddansk Universitet, Esbjerg og forfatterne, 2016.

Center for Landdistriktsforskning

CLF REPORT 57/2016

ISBN 978-87-93462-05-02

Undersøgelsen er delfinansieret af Esbjerg Seminariums Uddannelsesfond. For undersøgelsens udformning er alene Center for Landdistriktsforskning ansvarlig.

Annette Aagaard Thuesen
Center for Landdistriktsforskning
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
Tlf.: 6550 4225
E-mail: aat@sam.sdu.dk

Eva Mærsk
Center for Landdistriktsforskning
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
E-mail: evm@sam.sdu.dk

Helle Rotbøll Randløv
Center for Landdistriktsforskning
Syddansk Universitet
Niels Bohrs Vej 9-10
DK-6700 Esbjerg
E-mail: hro@sam.sdu.dk

Forsidefoto: Esbjerg Byhistoriske Arkiv.

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER 4
1.1. Sammenfatning på dansk 4
1.2. Summary in English 7

2. INDLEDNING OG FOKUS FOR RAPPORTEN 10

3. LITTERATUR 12
3.1. Esbjergs potentialer for bosætning 13
3.2. Litteratur om steders omdømme og attraktivitet 13
3.3. Litteratur om unge studerende 17
3.4. Sammenfatning 19

4. UNDERSØGELSENS METODISKE TILGANG 20
4.1. Opbygning af interviewguide 20
4.2. Kontakt til interviewpersoner 21
4.3. Analyse af interviewene 22
4.4. Vurdering af den anvendte metode 22

5. HVORDAN OPLEVES SKIFTET FRA ÉN LANDSDEL TIL EN ANDEN? 23
5.1. En uproblematisk boligsituation 23
5.2. En god modtagelse 25

6. HVORDAN OPLEVES ESBJERGS OMDØMME SOM UDDANNELSESBY? 29
6.1. Studiebyers hierarki 29
6.2. At flytte mod strømmen 32

7. HVORDAN LYKKES SKABELSE AF NETVÆRK I OMRÅDET? 35
7.1. Netværksdannelse via uddannelsesinstitutionen 35
7.2. Deltagelse i sport eller frivilligt arbejde som en del af netværksdannelsen 37
7.3. Betydningen af tidligere netværk for skabelse af nyt tilhørsforhold 39

8. HVORDAN OPLEVES ADGANG TIL STUDIEJOB, PRAKTIK OG JOB? 43
8.1. Studiejob og praktikpladser 43
8.2. Arbejde i området efter endt uddannelse 46

9. KONKLUSION OG ANBEFALINGER 49
9.1. Undersøgelsens hovedresultater 49
9.2. Anbefalinger 52

10. REFERENCER 54

11. BILAG 56

Sædding Strand. Foto: Esbjerg Byhistoriske Arkiv

1. SAMMENFATNING OG ANBEFALINGER

1.1. SAMMENFATNING PÅ DANSK

Rapporten undersøger, hvordan unge uddannelsessøgende oplever det at flytte mod strømmen, nærmere betegnet, når de flytter til Esbjerg for at studere. Metodisk er der anvendt kvalitative interview med 30 bachelor- og kandidatstuderende, som er tilflyttet Esbjerg for at studere. 9 interviewpersoner er tilflyttet fra en anden landsdel, 12 er tilflyttet fra et område inden for Region Syddanmark, mens 9 er flyttet til fra udlandet. Der er gennemført interview med 14 studerende fra Syddansk Universitet i Esbjerg, 11 studerende fra UC Syd i Esbjerg samt 5 studerende ved Aalborg Universitet Esbjerg.

Rapportens litteraturstudie koncentrerer sig om to temaer. Det første tema drejer sig om steder. Litteraturen beskriver, hvordan steder bliver tillagt en positiv eller negativ værdi, og at nogle steder således er mere populære end andre. Dette har betydning for, om folk vælger at tilflytte stederne. Udover den værdi stederne tillægges, har behov, krav og præferencer hos den enkelte betydning for valget om at tilflytte et område, og hvorvidt området betragtes som attraktivt. Det andet tema er mere direkte relateret til studerende. Det indeholder litteratur om betydningen af stress samt følelse af uro ved overgang til den videregående uddannelse på grund af ændringerne, der ligger i både at skulle flytte hjemmefra og starte på en ny uddannelse. Under dette tema inddrages endvidere litteratur om, hvad det betyder for forholdet til hjemstavnen, hvorvidt en ung uddannelsessøgendes flytning har karakter af at være frivillig eller påtvunget. Desuden beskæftiger

litteraturen sig med betydningen af beskæftigelses- og uddannelsesmulighederne i et område for, om der sker fraflytning.

Interviewene med de studerende viser, at de generelt er meget tilfredse med deres flytning til Esbjerg og studielivet i byen. Specielt boligsituationen i byen beskrives som positiv af de studerende, og nævnes som noget, der er medvirkende til at give dem en god start. Modtagelsen i byen i kraft af sammenslutningen Studiebyen Esbjergs arrangementer samt kommunens velkomstpakke opleves som god.

Interviewene viser desuden, at Esbjerg kæmper med en situation, hvor byen ofte beskrives negativt, eller hvor der er manglende kendskab til byens kvaliteter. Det er dog ikke de studerende selv, der omtaler byen på denne måde, men noget de støder på, når de taler med venner bosiddende andre steder i landet. De udenlandske interviewpersoner er generelt ikke oplyste om en eventuel negativ eller positiv fortælling om Esbjerg, men enkelte af dem har hørt fortællingen om, at unge danskere hellere vil studere i København.

Mange af interviewpersonerne har valgt uddannelse før by og har på den måde styret udenom de forestillinger, de enkelte steder er tillagt, men nogle har også bevidst tilvalgt at komme til en ikke alt for stor by. De kan godt mærke, at de er flyttet mod strømmen, men synes godt om den størrelse, Esbjerg har. Interviewpersonernes positive beretninger kan på den måde bidrage til, at der spreder sig mere positive fortællinger om Esbjerg.

Uddannelsesinstitutionerne er ifølge både danske og udenlandske interviewpersoner meget engagerede i at give de studerende en god start på studiet. Dette er dog mest tydeligt udtrykt blandt de internationale studerende, som oplever en virkelig god modtagelse på studiet, som også indebærer praktisk hjælp til blandt andet bolig. Der er en tendens til, at der ikke i særlig grad sker nogen opbygning af netværk på tværs af internationale og danske studerende.

Netværksdannelsen tager for en stor del sit udgangspunkt via studiet. Kommunens og Studiebyen Esbjergs velkomstpakker og arrangementer er med til at få de unge engageret i at deltage i det lokale kultur- og idrætsliv. Kun ganske få blandt interviewpersonerne deltager dog i organiseret foreningssport på holdplan. Fitness synes at være en mere udbredt motionsform, men heller ikke dette dyrkes i særlig grad af interviewpersonerne. Det er kendetegnende, at holdsporten beskrives som netværksskabende, mens fitness og løb omtales som noget, man kan dyrke uden at skulle forholde sig til eller samarbejde med andre. Netværksdannelse via frivilligt arbejde beskrives som noget, der skaber et tilhørsforhold. Det finder sted både i og uden for studentermiljøet.

Hjemstavnen betyder meget for mange af interviewpersonerne. Esbjerg har dog også fået en betydning for dem, og følelsen for hjembyen udfases langsomt. Det gælder specielt for dem, som oplever, at deres gamle netværk i hjembyen flytter væk. De interviewede oplever, at det ikke er muligt at sammenligne deres hjemstavn med Esbjerg, idet de har boet i deres hjemby igennem rigtig mange år og har nogle helt andre sociale relationer der. Specielt de internationale studerende har netværk i flere forskelli-

ge lande og er uafklarede om, hvorvidt de vender hjem eller ender et andet sted eller land efter deres studietid.

Hvad angår studiejob oplever specielt de internationale studerende problemer med at finde studierelevante jobs og praktikplader på grund af sproglige vanskeligheder. Der efterspørges mere hjælp til dette fra de internationale studerendes side, da flere gerne vil forbedre deres situation via et studiejob. Både flere internationale og danske studerende har ligefrem valgt Esbjerg til på grund af omtale af byen som et godt sted at finde jobs eller en forventning om, at det ville være tilfældet. En gruppe har dog valgt at klare sig uden et studiejob og koncentrere sig om studierne, hvilket er muligt på grund af attraktive, lave huslejer.

Hvad angår interessen for efter endt uddannelse at finde arbejde i Esbjerg-området er den til stede for en stor del af interviewpersonerne, hvis de får muligheden for et godt job. Mange regner dog ikke med, at de bliver, blandt andet fordi nogle skal til en anden by for at tage kandidatstudiet. Byen er altså godt nok lykkedes med at tiltrække interviewpersonerne i første omgang, men det synes som om, der skal gøres en ekstra indsats i forhold til at koble de studerende til de lokale virksomheder, organisationer og institutioner, hvis de også skal blive boende i området efter færdiggørelsen af deres uddannelse.

Rapporten slutter af med en række anbefalinger:

1. Det anbefales, at den positive oplevelse af boligsituationen blandt studerende i Esbjerg bruges yderligere som led i en ny fortælling om Esbjerg i forhold til tiltrækningen af unge mennesker til området. Som litteraturstudiet viser, kan en flytning til en studieby være en udfordring for de fleste studerende, men mange af respondenterne fremhæver netop de overkommelige boligpriser og det minimale besvær i forhold til at finde en fast bolig i Esbjerg som et argument for, at de er positivt stemt over for Esbjerg som studieby.

2. Det anbefales, at det formidles bredere til resten af landet, at Esbjerg kan tilbyde noget andet end København, Århus og Odense, som nogle studerende sætter pris på. I forsøget på at styrke Esbjergs attraktivitet som studieby skal man se på bevæggrundene for, at de studerende flytter til Esbjerg, nemlig at byen ikke er lige så stor som eksempelvis Århus og København, samt at de unge synes målrettede i forhold til at prioritere studiet højere end studiebyen.

3. Det anbefales, at der fortsat arbejdes på at udbyde unikke, men også bredt attraktive uddannelser i byen.

4. Det anbefales, at der etableres stærkere bindeled mellem uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere i Esbjerg-området. Mange af interviewpersonerne i undersøgelsen fremhæver et job efter endt uddannelse som et afgørende parameter for at blive boende i området. Der ses en lille tendens til, at blot opfattelsen af, at et job kan være til stede i fremtiden, kan gøre, at de studerendes orientering imod at blive boende i byen styrkes.

5. Det anbefales, at der arrangeres sociale arrangementer (også uden alkohol), såsom idræt, spil, café m.m., hen over efterår og vinter, som også har til formål at skabe bro mellem danske og internationale studerende, samt at der arbejdes med at øge deltagelsen i allerede eksisterende arrangementer.

Vi ønsker at takke Esbjerg Seminariums Uddannelsesfond, som har finansieret undersøgelsen, og de 30 studerende, som har stillet sig til rådighed for interview. Også tak til repræsentanter for Region Syddanmark, Region Hovedstaden, Landdistrikternes Fællesråd samt UCSyd, som har givet deres kommentarer på et tidligere udkast til rapporten.

1.2. SUMMARY IN ENGLISH

The report examines how young students experience moving against the flow, specifically when moving to Esbjerg to study. Methodically, the study has used qualitative interviews with 30 undergraduate and graduate students who have become citizens in Esbjerg due to their study. 9 interviewees have moved to Esbjerg from another region, 12 have moved from an area within the Region of Southern Denmark, while 9 have moved to Esbjerg from abroad. 14 interviews have been conducted with students from the University of Southern Denmark in Esbjerg, 11 interviews have been made with students from University College South in Esbjerg and 5 interviews have been performed with students at Aalborg University Esbjerg.

The report's literature focuses on two themes. The first theme is about places. The literature describes how places are assigned a positive or negative value, and that some places are more popular than others. This has implications for whether people choose to move to the sites. Besides this, needs, requirements and preferences of the individual have significance for the choice to move to an area, and whether the area is considered attractive. The second theme is more directly related to students. It contains literature on the importance of stress and the feeling of unrest at the transition to higher education because of the changes, which lies in both having to leave home and start a new study. In addition, literature is included about what it means for the future relationship to the area they have left, whether a young student’s move has been voluntarily or forced. Besides, literature dealing with the importance of employment and training opportunities in an area is included.

The interviews with the students show that they are generally satisfied with their move to Esbjerg and student life in the city. In particular, the housing situation in the city is described as positive by the students, and mentioned as something that helps to give them a good start. The reception in the town by virtue of the association Study Town Esbjerg is well organized as well as the municipality's welcome package is perceived as good.

The interviews also show that Esbjerg is struggling with a situation where the city is described negatively or where there is lack of knowledge of the city's qualities. However, it is not the students themselves, who mention the city in this way, but something

they encounter when they talk to friends living elsewhere in the country. The foreign interviewees are generally not informed about any negative or positive message about Esbjerg, but some of them have heard the story that young Danes would rather study in Copenhagen.

Many of the interviewees chose education before city and have thus not been touched by the somehow negative stories the city of Esbjerg is assigned. Many have also opted-in to get to a not too large city. They feel that they have moved against the tide, but they like the size of Esbjerg. The Interviewees' positive reports can thus contribute to the spreading of more positive stories about Esbjerg.

The educational institutions are, according to both Danish and foreign interviewees, very committed to providing the students with a good start to the study. This is most clearly expressed among international students who experience a really good welcome at the study, which also involves practical support to, among other things housing. There is, however, a tendency that no particular attention is put on building networks across international and Danish students.

Network formation for the students takes much of its starting point through the study. The municipality and the Study Town Esbjerg's welcome packs and events are helping to get the young people engaged to participate in the local cultural and sporting life. Only a few among the interviewees, however, participate in organized sports in association at team level. Fitness seems to be a more common form of exercise, but this has not grown particularly of the interviewees. It is characteristic that team sport is described as network-building, while the fitness and running referred to are described as something you can do without having to deal with or work with others. Networking via volunteering is described as something that creates a sense of belonging. It takes place both in and outside the student milieu.

The homeland means a lot to many of the interviewees. Esbjerg has also obtained a meaning to them, and the feeling towards their home town is phasing out slowly. This is especially true for those who find that their old network in their hometown is moving away. The interviewees feel that it is not possible to compare their hometown with Esbjerg, as they have lived in their home town through many years and have completely different social relations there. Especially the international students' network are spread in many countries and they are rather unresolved about whether they return home or end up somewhere else after their studies.

Especially international students have trouble finding study relevant jobs and internships because of language difficulties. More help for this is demanded from the international student's side, as more would like to improve their situation by a study relevant job. Several international and Danish students have even chosen to come to Esbjerg because of the mentioning of the city as a good place to find jobs or an expectation that this would be the case. A group has decided to do without a student job and concentrate on their studies, which is possible because of attractive, low rentals.

Regarding the interviewees' interest after graduation to find work in the Esbjerg area, it is present for a large part of the students given the opportunity for a good job. Many of

them expect, however, to move, partly because some need to go to another city to take the master's program. Even though the city has succeeded in attracting the interviewees at first, it seems like there should be additional efforts put into linking students with local businesses, organizations and institutions if the students are to remain in the area after completion of their studies.

The report concludes with a series of recommendations:

1. It is recommended that the positive experience of the housing situation among students in Esbjerg is used further as part of a new story of Esbjerg in relation to the attraction of young people to the area. As the literature study shows, a move to a university town can be a challenge for most students, but many respondents are highlighting the very affordable housing prices and the minimal difficulty in relation to finding an apartment in Esbjerg as an argument for part of their positive attitude towards Esbjerg as a study town.

2. It is recommended that it is disseminated wider to the rest of the country that Esbjerg can offer something else than Copenhagen, Aarhus and Odense, that some students appreciate. In an attempt to strengthen Esbjerg's attractiveness as a study town there is a need to look at the underlying reasons for why students are moving to Esbjerg, namely that the city is not as large as for example Aarhus and Copenhagen, and that young people seem targeted towards prioritizing the study before choosing the city.

3. It is recommended that work should continue on offering unique, but also widely attractive study programs in the city.

4. It is recommended to establish stronger links between students and employers in the Esbjerg area. Many of the interviewees in the study highlight a job after graduation as a crucial parameter to remain in the area. There is a slight tendency for that just the perception that a job can be present in the future, can mean that student’s orientation towards staying as resident in the city is strengthened.

5. It is recommended that social events are organized (also without alcohol), such as sports, games, café etc., over the autumn and winter, which also aims to create a bridge between Danish and international students, as well as it is recommended to work to increase participation in existing events.

Hjerting strand, Esbjerg, på en sommerdag. Foto: Annette Aagaard Thuesen

2. INDLEDNING OG FOKUS FOR RAPPORTEN

Man hører mest om, at unge mennesker flytter mod øst mod de største universitetsbyer Århus, København og Odense. De store forskydninger i bosætningssted for unge i uddannelsesalderen er den mest afgørende bagvedliggende faktor for, hvorfor befolkningsudviklingen i de danske kommuner ser ud, som den gør. Tendensen i unges flytning har økonomiske og omstillingsmæssige konsekvenser for både fraflytter- og tilflytterkommunerne. Det være sig i form af boligmangel og dyre huslejer i tilflytterkommunerne samt et i fremtiden faldende antal skatteydere i fraflytterkommunerne.

Denne rapport tager fat i en modsatrettet tendens, nemlig det fænomen, at der også flytter unge den anden vej for at tage en videregående uddannelse. Der er desuden unge i det sydvestlige Danmark, som vælger ikke at flytte med til København eller Århus, og i stedet flytter til en uddannelsesby i deres nærområde. Vi ønsker med rapporten at kaste lys på denne modstrømsbevægelse. Hensigten med projektet er således at undersøge:

Hvordan oplever unge uddannelsessøgende det, hvis de flytter imod strømmen?

Geografisk er Esbjerg som uddannelsesby i fokus i undersøgelsen. Med vendingerne 'flytte mod vest' og 'flytte mod strømmen' anvendt i rapportens titel og undersøgelsesspørgsmål menes således 'flytte mod Esbjerg'. I Esbjerg er der mulighed for at vælge

omkring 60 forskellige studieretninger fordelt på seks forskellige uddannelsesinstitutioner (se bilag 1). Der er ca. 6.500 studerende i Esbjerg. Gruppen af unge, som ikke vælger at flytte til eksempelvis Århus og København er imidlertid nærmest usynlige i den generelle debat, og dette har været en af motivationsfaktorerne for at lave undersøgelsen. Undersøgelsen er ligeledes aktualiseret af de i 2015 vedtagne beslutninger om udflytning af statslige arbejdspladser og efterfølgende tilkendegivelser fra blandt andet Landdistrikternes Fællesråd og Danmark på Vippen om behov for fastholdelse og udbygning af uddannelsestilbud i provinsen.

I rapporten vil fokus være på:

- Hvordan de unge oplever skiftet fra én landsdel til en anden
- Hvordan de unge oplever Esbjergs omdømme som uddannelsesby
- Hvordan de lykkes med at skabe et netværk i området
- Hvordan de oplever adgangen til praktikpladser, studiejob og senere arbejdsliv i området.

Metodisk anvender undersøgelsen litteraturstudier og kvalitative interview. Den indeholder en gennemgang af litteratur om steders omdømme og attraktivitet samt unge studerendes oplevelser ved studiestart og deres flyttemotiver. Herudover analyseres 30 kvalitative interview med studerende, som er flyttet til Esbjerg fra andre steder i Danmark og fra udlandet. De studerende er indskrevet på enten Syddansk Universitet i Esbjerg, Aalborg Universitet Esbjerg eller UC Syd i Esbjerg.

Undersøgelsen er en forløber til en senere kvantitativ spørgeskemaundersøgelse, som skal belyse, hvordan studerende på sammenlignelige uddannelser i Esbjerg og København oplever det at flytte til og studere i henholdsvis Øst- og Vestdanmark.

Rapporten er opdelt i 9 kapitler. I kapitel 3 følger en præsentation af litteratur. Kapitel 4 er et metodekapitel. I kapitel 5-8 analyseres hvert af undersøgelsen fire fokusområder. I kapitel 9 konkluderes der på det overordnede spørgsmål om, hvordan unge uddannelsessøgende oplever det, hvis de flytter mod vest for at studere.

Dimission ved SDU i Esbjerg. Foto: Ane Line Søndergaard

3. LITTERATUR

Hensigten med dette kapitel er først at introducere en konsulentundersøgelse om Esbjergs potentialer for bosætning (Epinion, 2014), derefter at introducere international forskningslitteratur, der kan relateres til byers attraktivitet samt til unges oplevelser af studierelateret flytning. Den internationale forskningslitteratur vedrører først områders popularitet (Biker og Haartsen, 2011; Biker et al., 2015) eller opfattede værdi (Smith, 1999), samt en forståelsesramme for folks valg af bosted ud fra områders attraktivitet (Niedomysl, 2010). Dette efterfølges af forskningslitteratur, der går tættere på ungegruppen. Først gennemgås en artikel om studerendes oplevelse af overgangen fra ungdomsuddannelse til universitet afhængigt af, om de er flyttet eller ej i forbindelse med universitetsstarten (Fisher og Hood, 1987). Herefter følger en artikel om tilknytningen til hjemstavnen efter påbegyndt studie (Cicognani et al., 2010). Til sidst gennemgås en artikel om årsagerne til fraflytning fra landdistrikter, herunder i hvilken grad

fællesskabsfølelse, lokalsamfundstilknytning og uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forhold spiller ind (Theodori og Theodori, 2015).

3.1. ESBJERGS POTENTIALER FOR BOSÆTNING

Epinion gennemførte i 2014 en bosætningsanalyse for Esbjerg Kommune, som blandt andet koncentrerede sig om Esbjerg-områdets omdømme og potentialer for bosætning. Konsulentfirmaet interviewede 1.720 personer fordelt på cirka 1.500 personer, som boede uden for Esbjerg Kommune (hvoraf cirka 400 dog boede tæt på Esbjerg Kommune), 100 svar fra personer tilflyttet fra andre danske kommuner inden for de seneste 5 år og 103 svar fra personer, som var flyttet til Esbjerg fra udlandet inden for de seneste fem år inden undersøgelsen. Undersøgelsen viste, at Esbjerg af mange stadig kædes sammen med fiskeri i højere grad end med offshore-aktiviteter. Dette gælder i markant højere grad for respondenter, som kommer fra områder uden for Sydjylland. Esbjerg har desuden ikke en høj tilflytning fra eget sydjysk opland, hvilket begrundes med god infrastruktur for pendling, og en opfattelse af manglende associationer af Esbjerg til 'pulserende byliv', 'internationalt udsyn' og 'spændende midtby'. Ifølge undersøgelsen er det særligt internationale tilflyttere, som efterspørger mere liv i byen. Hvad angår uddannelse, er det samlet set kun 7 %, der associerer Esbjerg med uddannelse. For folk udefra er tallet 6 %, mens 12 % af de adspurgte borgere fra nærområdet associerer Esbjerg med uddannelse (Epinion, 2014).

3.2. LITTERATUR OM STEDERS OMDØMME OG ATTRAKTIVITET

3.2.1 POPULÆRE/MINDRE POPULÆRE LANDDISTRIKTER OG RYGTER

Bijker og Haartsen (2011) skelner mellem populære, gennemsnitlige og mindre populære landdistrikter i det nordlige Holland og skriver om flytning til populære og mindre populære landdistrikter (klassificeret efter huspriser, hvor de mest nordlige falder ud som de mindre populære). De finder ud fra en statistisk baseret undersøgelse, at landdistrikters attraktivitet afhænger af blandt andet landskab, transportmuligheder, og deres rekreative værdi. Men herudover fastslår de, at forskellige folk har forskellige motiver for at flytte til landdistrikter, og populære landdistrikter tiltrækker flest højtuddannede, mens nærhed til familie og venner har betydning for tilflytterne til mindre populære landdistrikter. Biker og Haartsen (2011) konkluderer, at herligheder ikke har den samme betydning for alle tilflyttere, og at mindre populære områder også tilbyder noget, der tiltrækker folk. Populære landdistrikter tiltrækker en større andel fra andre områder end det nordlige Holland, som nævnt flere højtuddannede, men også flere fra byerne og flere ældre. Mindre populære landdistrikter tiltrækker flere fra det nordlige Holland, flere fra landdistrikter og generelt yngre mennesker. Artiklen er relevant, i kraft af, at den peger på, at forskellige typer områder tilbyder forskellige ting, som tiltrækker folk.

I en anden artikel anvender Bijker et al. (2015) en kvalitativ dagbogsmetode til at afdække folks søgeproces i forbindelse med flytning til landdistrikter. De når blandt andet frem til, at personer, som søger over store afstande, søger langt mere tilfældigt, end personer, der søger i nærområdet. Tidligere positiv kontakt med et område er

desuden væsentligt for, at man søger bolig i området. Herudover finder de frem til, at landdistrikters opfattede sociale karakteristika har betydning for valg af bopælssted, således at hele områder (for nærområdeflyttere lokalområder og for langdistanceflyttere hele provinser) bliver fravalgt på grund af den generelle sociale opfattelse af dem. Dette er en væsentlig pointe, da det kan bruges til at skabe en forståelse for Esbjergs situation, idet byen som beskrevet i bosætningsanalysen netop arbejder med et imageskifte væk fra at blive opfattet som den fiskeriby, den engang var.

3.2.2 Opbygning af stedsfortællinger

Giddens (1991) peger på individualisering og refleksivitet som afgørende elementer for folks livsførelse i dag. Flytning imod øst/vest ville i et sådant lys repræsentere et livsstilsvalg, som kan anses som et stadie i selvets refleksive projekt. Men Giddens' senmoderne teorier tager ikke nødvendigvis højde for, at nogle steder italesættes ved brug af opstigningstemaer og andre ved brug af nedstigningstemaer, og at der således er kulturelle (og måske ikke helt så refleksive) elementer, som spiller ind på valg af sted (Osbaldiston, 2014).

Smith (1999) tager fat i disse kulturelle elementer og fremstiller en teoretisk model over fire slags steder, som kan være enten hellige, profane, hverdagsagtige eller grænsesteder. De fire typer af steder har forskellige kulturelle undertoner og tillægges forskellig betydning:

- Hellige steder forbindes med renhed, og giver individer en ærefrygt og begejstring. Hellige steder fortælles i form af opstigningstemaer henimod en mere ren og perfekt tilstand.
- Profane steder forbindes med ondskab og fordærvelse og skaber en følelse af ængstelse og afsky. De skabes gennem nedstigningstemaer, som overfører et stigma til deres rumlige placering.
- Hverdagssteder medierer mellem hellige og profane steder, men bemærkes ellers ikke. Handlinger, der skaber hverdagssteder, er kendetegnet ved normalitet og fornuftsmæssige rammer og rutiner i dagligdagen. Hverdagsagtige steders ændring til hellige steder associeres med heltemod og selvopofrelse.
- Grænsesteder giver et alternativt medieringspunkt mellem det hellige og det profane, men er ligesom profane og hellige steder en slags specielle steder, hvor hverdagslivsregler er holdt i bero. Grænsesteder skabes af fortællinger om absurditet og opretholdes af legende eller groteske former for adfærd (Smith, 1999).

Smith argumenterer for, at stedsidentiteter opnås og opretholdes gennem de fortællinger, som tages i anvendelse i forhold til stederne.

Figur 3.1. Narrative temaer og steders forandring (efter Smith, 1999)

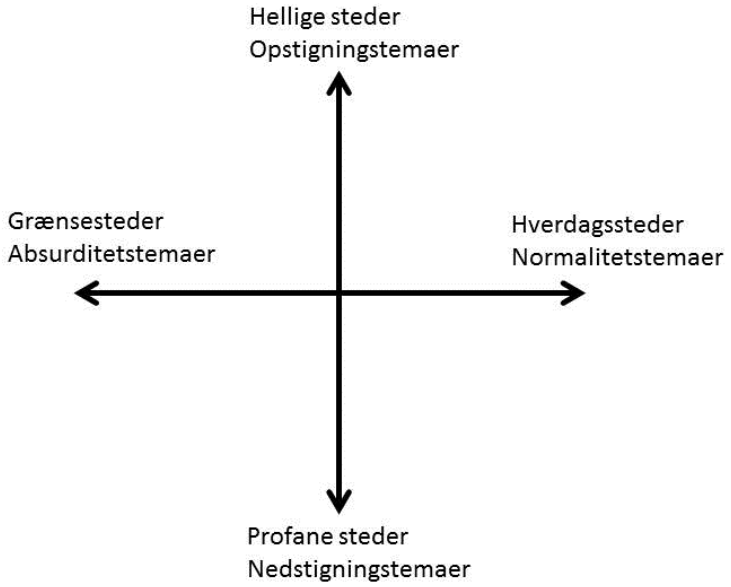

Smith selv har anvendt modellen på en analyse af værdien tillagt Bastille pladsen i Paris gennem de sidste to århundreder. Osbaldiston (2014) har imidlertid benyttet Smiths model i sine studier af livstilsmigration i Australien. Her når Osbaldiston frem til, at steders attraktivitet er relateret til naturen, kulturarven og følelsen af fællesskab, hvilket i den australske sammenhæng leder til opstigning og tiltrækker tilflyttere.

Smiths model kan bruges til at sætte ord på, hvilke narrative temaer som de studerende knytter til Esbjerg i sammenligning med andre byer, og om de leder til opstigning eller nedstigning værdimæssigt. Da betegnelserne ’opstigning’ og ’nedstigning’ henviser til, at noget tillægges mere værdi end andet, har det har ledt os til at spørge ind til de studerendes syn på prestige i relation til valg af studieby.

3.2.3 En forståelsesramme for områders attraktivitet

Niedomysl (2010) har udviklet en begrebsmæssig forståelsesramme for steders attraktivitet vurderet ud fra velstående vestlige migranters perspektiv og på baggrund af studier i Sverige. Modellen giver et billede af, hvordan folk laver overvejelser, når de skal vælge et sted at bo og har flere mulige alternativer for, hvor de kan flytte hen. Netop at have flere mulige alternativer må siges ofte at være kendetegnende for studerende, som skal vælge studiested.

Figur 3.2. En begrebsmæssig ramme for steders attraktivitet fra en flyttendes perspektiv (efter Niedomysl, 2010)

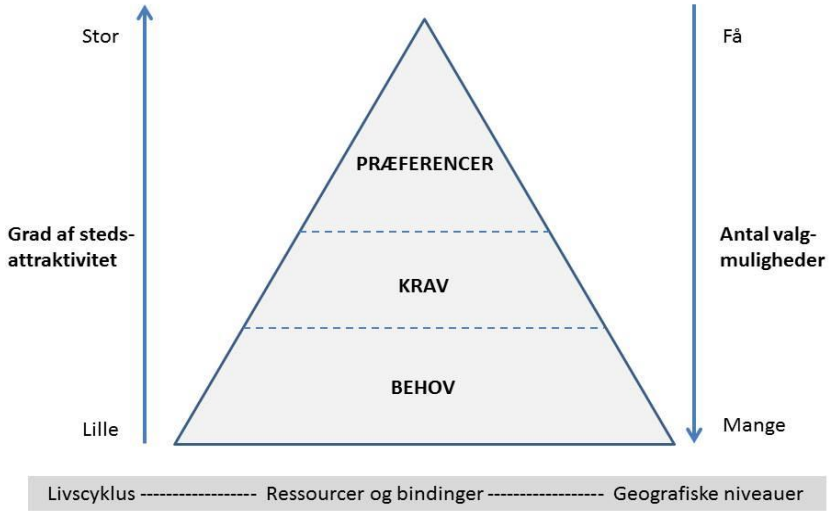

Niedomysl skelner mellem behov, krav og præferencer, hvor behov er de helt basale ting, som er nødvendige for et tåleligt liv, krav er relateret til det mere specifikke, som efterspørges (eksempelvis adgang til højere uddannelse, nærhed til familie og/eller venner), og præferencer er 'det lille ekstra', som har stor betydning for valget om at flytte til et område, men som det enkelte individ måske ikke engang er helt bevidst om. Modellen indeholder to pile, som går i hver sin retning. I jo større omfang et geografisk område kan opfylde en potentiel migrants behov, krav og præferencer, jo mere attraktivt bliver området. Samtidig falder de mulige valgmuligheder af steder at flytte til dog også.

Niedomysl inkluderer tre elementer, som ligeledes har betydning for den, som skal flytte. Livsforløb henviser til, at folk i forskellige faser i livet har forskellige behov, krav og præferencer. Ressourcer og bindinger henviser til eksempelvis økonomiske ressourcer og graden af veletablereret socialt netværk, som vil være forskelligt fra individ til individ. Geografiske niveauer henviser til, at jo lavere et geografisk niveau, der søges på (med det lokale som det laveste niveau), jo flere ting spiller ind i overvejelserne.

At modellen skelner mellem nødvendigheder og 'cremen på lagkagen' i form af præferencer, mener Niedomysl er nødvendigt, hvis man skal få dybere forståelse for overvejelser i forbindelse med bostedsvalg. Niedomysl inddrager studerende som eksempel, når han argumenterer for, hvorfor livsforløb er et vigtigt tværgående aspekt i modellen. Han skriver, at studieperioden på den ene side er præget af at være en tid med mange valgmuligheder, hvor unge mennesker forventes at være mindre stedbundne og at kunne flytte frit rundt. På den anden side er der dog også specifikke behov, som eksempelvis adgang til videreuddannelse – og måske en specifik videreuddannelse –, eller familiemæssige bindinger, som kan påvirke og indsnævre studerendes mulige migrationsvalg. Han nævner ligeledes i forhold til studerende, at hurtig adgang til bolig, i det øjeblik

man har fået besked om optagelse, kan være et basalt behov, som kan få betydning, som visse universitetsbyer i Sverige også har brugt som et tiltrækningsparameter.

Modellen kan bruges til at vurdere, hvad der spiller ind, når unge uddannelsessøgende har valgt at flytte til Esbjerg for at studere. Oplever de behov, krav eller præferencer som den afgørende faktor bag deres flytning? Og har det udviklet sig i løbet af den periode, de har boet i byen?

3.3. LITTERATUR OM UNGE STUDERENDE

3.3.1 URO VED OVERGANG TIL UNIVERSITET PGA. FLYTNING

Fisher og Hood (1987) beskæftiger sig i en spørgeskemaundersøgelse med, hvordan unge, som flytter for at komme på universitet, oplever hjemve og lignende psykiske symptomer sammenlignet med unge universitetsstuderende, som ikke er flyttet. De har ikke noget specifikt fokus på at flytte mod hovedstrømmen, men har altså bud på, hvordan flytning i sig selv påvirker unge universitetsstuderende. De fremstiller universitetsstarten som omgærdet med positive tanker på grund af de mange nye muligheder, men også som et brud med gamle rutiner og en tilvænningsproces til nye sociale og intellektuelle udfordringer (Fisher og Hood, 1987, s. 425). Undersøgelsen viser, at alle studerende viser tegn på øget psykologisk forstyrrelse og åndsfraværelse ved starten på deres universitetsstudie. De studerende, som følte hjemve, havde et højere niveau af psykologisk forstyrrelse og kognitive/erkendelsesmæssige forstyrrelser ved starten på universitetet. De havde desuden den største negative udvikling i psykologisk forstyrrelse.

Resultaterne er relevante for denne undersøgelse, da alle interviewpersonerne har oplevet at skulle flytte ved studiestart.

3.3.2 FRIVILLIG ELLER PÅTVUNGET FLYTNING OG BETYDNINGEN AF TID

Cicognani et al. (2011) har i en portugisisk kontekst undersøgt studerendes stedsidentitet og følelse af fælleskab i forhold til deres hjemby, når de er startet på universitetet. Der er i deres artikel mest fokus på at lave målinger i forhold til de studerendes tidligere bosted. Dette er ikke helt i overensstemmelse med formålet med denne undersøgelse om studerende oplevelse af at flytte til Esbjerg. Det er dog relevant i forhold til at få viden omkring, hvad det er fra hjembyens side, som trækker i de tilflyttede studerende, og hvordan det forandrer sig over tid. De undersøger forskelle mellem to grupper af studerende, hvor de 140 var indfødte i universitetsbyen, mens 106 var tilflyttet fra andre områder af landet. De undersøger, om der sker en udvikling i de studerendes stedsidentitet og fællesskabsfølelse med hjembyen, idet de laver sammenligninger af studerende, som er i gang med deres første studieår og deres fjerde studieår. Og de sammenligner studerende, for hvem flytningen beskrives som påtvunget og studerende, for hvem flytningen har været frivillig. Resultaterne af undersøgelsen lyder, at følelsen af fællesskab og stedsidentitet i forhold til hjembyen var lavere og faldt fra det første til det fjerde år for studerende, som var fraflyttet af akademiske årsager. Følelsen af fælleskab

med deres hjemby var højere blandt de studerende, for hvem flytningen var et påtvunget valg. Den gruppe, som havde forventninger om at flytte tilbage til hjembyen efter studiets afslutning havde højere følelse af fælleskab og stedsidentitet (Cicognani et al., 2010.).

Resultaterne er relevante for nærværende undersøgelse, da de peger på ting, der kan have betydning for unge studerendes dannelse af netværk, og hvorvidt de bliver i studiebyen eller flytter hjem efter endt uddannelse.

3.3.3 Fraflytning grundet beskæftigelses- og uddannelsesmuligheder

Theodori og Theodori (2015) henviser til en lang række studier, som har undersøgt unges beslutning om at forlade deres opvækstlanddistrikt, og de undersøger selv, i hvilket omfang følelse af fællesskab, fællesskabstilknytning og uddannelsesmæssige ambitioner påvirker studerendes flyttehensigter. Aldersmæssigt er fokus på unges forventninger til skiftet fra high school til videreuddannelse og på, hvad der kan få unge til at blive eller komme tilbage til det landdistrikt, de er vokset op i.

De henviser på den ene side til kvalitative studier udgivet fra 2003-2011, som fastslår, at skolepersonale og lokalsamfundsmedlemmers forventninger, driver unge – og specielt de bogligt dygtigste – væk fra deres lokalsamfund. Et af de kvalitative studier fremstiller dette under overskriften 'Learning to leave' (Corbett, 2007). På den anden side henviser de til, at et multi-metode studie ikke kunne påvise disse resultater. Dette studie konkluderede, at det snarere var unges opfattelser af deres fremtidige beskæftigelsesmuligheder, som var afgørende for deres flytning (Petrin et al., 2014). Også et andet studie konkluderer, at unge flytter væk på grund af beskæftigelsesmæssige og/eller uddannelsesmæssige muligheder (Eacott og Sonn, 2006). Dette understøttes af et tredje studie, som konkluderer, at selvom følelse af lokalt tilhørsforhold, tilknytning og fællesskab er positivt relateret til unges forventninger om at blive i et landligt lokalsamfund, så er det ikke nok til at dæmme op for unges fraflytning. For at det skal blive en realitet, skal man først skabe bedre beskæftigelsesmuligheder lokalt (Pretty et al., 2006).

Theodori og Theodori (2015) når frem til, at følelse af fællesskab, fællesskabstilknytning og uddannelsesmæssige ambitioner påvirker studerendes flyttehensigter. De anbefaler, at man lokalt arbejder med elementer, som kan styrke fællesskab og fællesskabstilknytning, samt at man laver målrettede indsatser ud fra folks uddannelsesmæssige intentioner. Artiklen er relevant, da den belyser synet på og betydningen af hjemegnen i forhold til de studerendes uddannelses- og beskæftigelsesmæssige ambitioner. Artiklens fokus på betydningen af beskæftigelse for bosted kan vi overføre til Esbjergs mulighed for at holde på de studerende, som kommer til byen, hvis de får eller ikke får et job i byen.

3.4. SAMMENFATNING

Dette kapitel har gennemgået udvalgt litteratur af relevans for undersøgelsen af unges oplevelse af studierelateret flytning. Det har været kendetegnende for gennemgangen, at det ikke har været muligt at finde litteratur, som direkte beskæftiger sig med oplevelsen af som studerende at flytte *mod strømmen*. Den største mængde litteratur på området vedrører unges flytning fra små byer og landsbyer i landdistrikterne til større byer, og landområdernes muligheder for at få de unge mennesker til at vende tilbage, så der ikke sker en hjerneflugt eller en forgubning. At der blandt unge uddannelsessøgende hovedsageligt sker flytning til bestemte byer, og at der altså også blandt de største byer er vindere og tabere med deraf territoriel stigma (Christensen og Pristed, 2013), har vi ikke kunnet finde undersøgelser, som direkte vedrører. Bijker og Haartsen (2011) skriver godt nok om mindre populære og populære landdistrikter, men det er i en mindre skala, og i en sammenligning af en regions interne flytninger og ikke specifikt studierelateret. Og Osbaldiston (2010) skriver med baggrund i Smith (1999) om, hvordan områder tillægges forskellig værdi, hvor nogle tales op, og andre tales ned, men det er i sammenhæng med livsstilsmigration, og heller ikke relateret til flytning i forbindelse med uddannelse. Der synes således at være et hul i forskningen, som vedrører oplevelsen af at flytte mod strømmen i forbindelse med studiestart, som denne undersøgelse kan være med til at udfylde.

Torvet i Esbjerg, 2013. Foto: Esbjerg Byhistoriske Arkiv

4. UNDERSØGELSENS METODISKE TILGANG

Dette kapitel redegør for undersøgelsens fremgangsmåde, hvor der er anvendt kvalitativ metode i form af interview med 30 studerende. Først gennemgås hvordan interview-guiden blev opbygget. Derefter følger oplysninger om, hvordan der blev skabt kontakt til interviewpersonerne, og hvordan interviewene blev analyseret. Afslutningsvist gives en vurdering af den anvendte metode.

4.1. OPBYGNING AF INTERVIEWGUIDE

Litteraturstudiet har været medvirkende til, at vi har kunnet spørge dybere ind til de studerendes valg af Esbjerg som studieby (eksempelvis hvad angår omdømme), samt til deres oplevelser af studierelateret flytning, og betydningen af tidligere netværk for deres mulighed for at blive i området. Interviewguiden (se bilag 2) er dog først og fremmest opbygget ud fra de emner, som blev præsenteret i indledningen og vedrører således, hvordan interviewpersonerne har oplevet skiftet fra at bo et andet sted til nu at være bosiddende i Esbjerg, hvordan de er lykkedes med at skabe netværk i området, hvordan de oplever adgangen til praktikpladser og studiejob i Esbjerg-området samt muligheden for at finde job i området efter endt studie. Desuden spørges der ind til de studerendes anbefalinger til, hvad aktørerne i Esbjerg kan gøre for at lykkes med at tiltrække flere studerende og få dem til at blive boende, når de er uddannet.

4.2. KONTAKT TIL INTERVIEWPERSONER

De 30 interview blev gennemført i april til september måned 2016. De studerende er udvalgt på tre forskellige uddannelsesinstitutioner i Esbjerg, samt fra forskellige studieretninger og uddannelsesniveauer, i et forsøg på at danne et mere generelt billede af de studerendes oplevelser af Esbjerg som studieby. I udgangspunktet var målet at foretage en så systematisk udvælgelse af respondenter som muligt. Dette var dog kun muligt for Syddansk Universitet, hvor vi fik udleveret lister med stamdata, som vi kunne foretage den indledende udvælgelse ud fra. For Aalborg Universitet Esbjerg og UC Syd i Esbjerg var det i udpræget grad nødvendigt at anvende aktiv opsøgning i institutionernes kantineområder suppleret med sneboldmetode, hvor én interviewperson ledte videre til den næste, samt at få adgang til interviewpersoner via ansatte med kendskab til studerende i målgruppen.

Interviewene blev optaget og efterfølgende transskriberet. Med de sidst foretagne 10 interview handlede det i høj grad om at finde frem til, om der var afvigelser i respondenternes svar, som afveg fra det samlede billede fra de første 20 interview. Dette synes ikke at være tilfældet.

Nedenstående tabel viser, hvordan interviewpersonerne fordeler sig på køn, alder, uddannelsesniveau, uddannelsesinstitution og sted, de er tilflyttet fra. Der er gennemført interview med 12 mænd og 18 kvinder. 9 interviewpersoner er tilflyttet Esbjerg fra en anden region, 12 er tilflyttet fra et område inden for Region Syddanmark (Toftlund, Sønderborg, Haderslev, Odense, Give, Vejle, Ribe, Aabenraa, Kolding, Tønder, Grindsted, Middelfart), mens 9 er flyttet til Esbjerg fra udlandet. Der er gennemført interview med 14 studerende fra Syddansk Universitet i Esbjerg, 11 studerende fra UC Syd i Esbjerg, samt 5 studerende ved Aalborg Universitet Esbjerg.

Tabel 4.1. Interviewpersonernes kendetegn

Køn	Alder	Uddannelsesniveau	Uddannelsesinstitution	Tilflyttet fra
M	20	Bachelor	SDU	Region Sjælland
M	22	Bachelor	SDU	Region Sjælland
K	22	Kandidat	SDU	Østeuropa
M	26	Kandidat	SDU	Østeuropa
K	26	Kandidat	SDU	Nordeuropa
K	31	Kandidat	SDU	Region Midt
M	26	Kandidat	SDU	Region Nordjylland
M	22	Bachelor	SDU	Region Hovedstaden
M	37	Kandidat	SDU	Sydeuropa
K	Ukendt	Kandidat	SDU	Østeuropa
K	22	Bachelor	SDU	Region Nordjylland
K	23	Bachelor	SDU	Region Midt
M	24	Bachelor	SDU	Region Syddanmark
K	20	Bachelor	SDU	Region Syddanmark
M	25	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	25	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	23	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark

K	20	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	33	Bachelor	UC Syd	Nordeuropa
K	29	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	21	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	21	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
K	24	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
M	Ukendt	Bachelor	UC Syd	Region Syddanmark
M	26	Bachelor	UC Syd	Region Hovedstaden
M	23	Kandidat	AAU Esbjerg	Sydeuropa
K	21	Bachelor	AAU Esbjerg	Østeuropa
M	23	Kandidat	AAU Esbjerg	Østeuropa
K	24	Bachelor	AAU Esbjerg	Region Sjælland
M	27	Bachelor	AAU Esbjerg	Region Syddanmark

4.3. ANALYSE AF INTERVIEWENE

Interviewene er blevet transskriberet og efterfølgende analyseret i computerprogrammet NVivo 11. På basis af undersøgelsens formål og interviewmaterialets karakter (Kvale og Brinkmann, 2009, s. 122) blev det valgt at anvende meningskondensering som analysemetode. Analysen havde indledningsvis fokus på de overordnede punkter i rapporten. Undervejs blev nye vinkler kodet i selvstændigt oprettede koder for at opfange de ting, som fremkom under interviewene, og som ikke umiddelbart faldt ind under de fra starten oprettede koder. Interviewpersonerne er til stede i rapporten i kraft af, at de i høj grad kommer til orde via citater i rapportens analysekapitler. Det er dog sikret, at de bevarer deres anonymitet.

4.4. VURDERING AF DEN ANVENDTE METODE

Formålet har været at gennemføre beskrivende interview, som bidrager til en forståelse, mere end at drage generelle slutninger. Interviewene er gennemført af to studenterforskningsmedhjælpere, som læser på kandidatniveau, og som har deres daglige gang i studentermiljøet. De havde indsigt i de studerende situation og kunne således stille gode uddybende spørgsmål. Inden interviewene blev gennemført, var de to studenterforskningsmedhjælpere ligeledes med til at udarbejde litteraturstudiet til rapporten.

Undersøgelsesresultaternes pålidelighed bygger på, at vi har talt med interviewpersonerne på tomandshånd i de studerendes egne studiemiljøer, og at deltagerne ikke har fået betaling eller gaver herfor. Det er dog sandsynligt, at de studerende, som har haft tid og overskud til at deltage, generelt har været mere positive i deres oplevelse af flytning og studie, og derfor også har prioriteret at afsætte tid til at fortælle deres historie. Man kan desuden indvende, at det er forventeligt, at de studerende hovedsageligt beskriver deres studieby og studieliv positivt, da det i høj grad er en selvvalgt situation, at de befinder sig i byen.

Fælles sportsdag for de videregående uddannelser. Foto:Mikkel Rindholt

5. HVORDAN OPLEVES SKIFTET FRA ÉN LANDSDEL TIL EN ANDEN?

Dette kapitel behandler interviewpersonernes oplevelse af det at flytte til Esbjerg. Først præsenteres de studerendes syn på deres boligsituation. Herefter følger en fremstilling af, hvordan de har oplevet modtagelsen i byen. Som vist i metodekapitlet er næsten 2/3 af de interviewede tilflyttet fra en anden landsdel eller udlandet, og har således bevæget sig over en lang afstand for at kunne starte på studiet i Esbjerg. Lidt mere end 1/3 kommer fra et område inden for Region Syddanmark, men har altså ligeledes valgt at flytte til Esbjerg for at studere og har dermed også oplevet et skift i både bolig og by.

5.1. EN UPROBLEMATISK BOLIGSITUATION

"Når folk har været meget chokerede over Esbjerg, så fortæller man lige, hvad man betaler i husleje, og så kan folk lige pludselig godt se en idé i det"

"Jeg synes, det [boligsituationen] betyder meget. Også fordi det kan være overvældende at flytte hjemmefra første gang og starte på studiet. Alle de der førstegangsting oven i hinanden"

"Jeg behøver for eksempel ikke arbejde ved siden af mit studie, fordi mine udgifter ikke er så luksuriøse, og min lejlighed er så billig, som den er…"

Boligsituationen som ny studerende i Esbjerg beskrives af stort set alle interviewpersonerne som meget positiv. En god bolig er noget forskelligt for interviewpersonerne, men generelt spiller ting som afstand, pris, beliggenhed, renhed, ro og fællesskab ind. Enkelte har studeret i op til 1½ måned, før de har fundet en bolig, men dette har oftest været på grund af en for sen start på boligsøgningen, eller fordi de har afvist tilbud, som ikke har passet til dem. De, som ikke har haft held med tidsnok at få en specifik studiebolig, har generelt haft nemt ved at finde en bolig hos en privat udlejer eller et boligselskab.

En udenlandsk studerende fortæller således, at han, inden han fik sit kollegieværelse, var nødsaget til at bo en kortere periode i en dyrere lejlighed i centrum, men at han var rigtig godt tilfreds med forløbet: "*Well it was alright, we didn't have trouble finding accommodation like in Århus and Copenhagen. It was much more difficult over there"*. Han fortsætter: *"…partly, my decision was that if I moved here, it would be easier to find accommodation and to spend less on accommodation compared to Århus, because I didn't find the University of Århus more prestigious than the University of Southern Denmark. So I just compared to my budget, and my budget would do better here. So I decided to come".*

Generelt giver de udenlandske studerende udtryk for, at uddannelsesinstitutionerne finder en bolig til dem, og at dette er med til at gøre beslutningen om tilflytning lettere og mere tryg: *"Yeah, that was important. When you are moving abroad and this service at the University says 'Oh, we will look for accommodation for you', then it is more okay. I will have something. Perhaps maybe I don't like it, I can like it more or less, but I will have something. (…) That is an important part of saying 'Okay, I'm doing it!'"*. En enkelt udenlandsk interviewperson havde ligefrem svært ved at tro på, at det kunne være rigtigt, at han, efter at han blot havde sendt en e-mail, fik bekræftelse på, at der var et værelse klar til ham i Esbjerg.

En interviewperson tilflyttet fra Sjælland fortæller, at han har købt en andelslejlighed. Han siger: *"Det betyder også, at jeg nok har fastlåst mig i nogle år i Esbjerg, men det er fint nok"*. Han fortsætter: *"Mit blik er gået i den positive retning, siden jeg flyttede herover"*. På spørgsmålet om hvad en god bolig betyder for ham, giver han udtryk for, at en god bolig er vigtig for ham og sammenligner med mulighederne i København. Han siger: *"… man kan sige, for eksempel i København, hvor der er folk, der betaler fire gange så meget for noget crap… For mig betyder det også rigtig meget at bo lækkert. Det betyder ikke bare, at man har et sted at sove. Men at man har et hjem. Det betyder rigtig meget. Jeg er vokset op i et dejligt hjem, og det vil jeg ikke rigtig gå på kompromis med. Så vil jeg hellere flytte til en by, hvor det er billigere at bo, som det er i Esbjerg"*. Dette understøttes også af en anden interviewperson, der siger: *"Jeg bor i en helt almindelig lejlighed, og det er jo meget billigere, og det er jo en kæmpe fordel. Når folk har været meget chokerede over Esbjerg, så fortæller man lige, hvad man betaler i husleje, og så kan folk lige pludselig godt se en idé i det"*. Interviewpersonen fortsætter: *"Der var heller ikke så meget pres med at finde noget inden… Det gik nemt. Vi fik en*

lejlighed i god tid, så der var ingen problemer der. Det gjorde også opstarten nemmere, at man ikke skulle bruge tid på at stresse over det, og sådan nogle praktiske ting. Det, synes jeg, er virkelig fantastisk".

At boligsituationen i Esbjerg betegnes som god, betyder meget for de studerendes oplevelse af at flytte til byen. En siger herom: *"Jeg synes, det betyder meget. Også fordi det kan være overvældende at flytte hjemmefra første gang og starte på studiet. Alle de der førstegangsting oven i hinanden"*. Interviewpersonen nævner, at en dårlig boligsituation kan tage for meget fokus i en situation, hvor der er nok andre nye ting at tage stilling til. Generelt siger hun om boligsituationen i Esbjerg: *"Altså, jeg er faktisk glædeligt overrasket over - fordi det var første gang, jeg flyttede hjemmefra - jeg fik tilbudt 12 kollegieværelser med det samme, og det havde jeg overhovedet ikke forventet. Så det gav mig også lidt, hvor jeg kunne vælge og vrage. Og det havde jeg overhovedet ikke forventet, fordi man altid hører om, at det er svært at få studieboliger. Men det er jo også noget af det, Esbjerg kan, at det virker på mig, som om de har studieboliger nok. Jeg ved ikke, om de har overflod, men de har i hvert fald nok, og det er til en pris, man kan håndtere. Jeg behøver for eksempel ikke arbejde ved siden af mit studie, fordi mine udgifter ikke er så luksuriøse, og min lejlighed er så billig, som den er, og jeg bor 5 minutter fra universitetet. Så jeg synes, min boligsituation er rimelig god, selvom jeg ikke har ret meget plads, men det, synes jeg, er i orden".*

Af negative ting ved boligsituationen i Esbjerg er det, som oftest nævnes i interviewene, at de udenlandske studerende bor for sig selv, og således ikke omgås danske studerende i så høj grad, som det kunne være muligt, hvis de boede mere blandet. Dette opfattes dog ikke særligt problematisk af interviewpersonerne. Herudover nævnes det af en enkelt interviewperson, at hun gerne ville bo billigere, en anden vil gerne tættere på midtbyen, en tredje nævner, at vedkommende har oplevet problemer med fejl i et nybygget kollegium, og en fjerde fortæller, at hun har oplevet, at man kan have sværere ved at lære folk at kende som nytilflytter, hvis man bor alene. Det er desuden tydeligt, at de få ældre interviewpersoner har en anderledes og mere etableret boligsituation, end de helt unge.

5.2. EN GOD MODTAGELSE

"De fribilletter, syntes jeg faktisk, var rare. Jeg kom ud og så nogle ting, som jeg ikke tror, jeg havde fået set, hvis ikke jeg havde haft en fribillet. Det fungerede rigtigt fint. Jeg har nok ikke oplevet så meget ud over det"

"… det føles som om, folk er venligere herovre end på Sjælland. Hilsende buschauffører og sådan noget. Det er jeg ikke vant til fra Sjælland. Jeg føler mig rimelig godt tilpas herovre"

"Jeg synes faktisk, de gør det ret godt, men det er ikke så tit, man hører det ude i den store, generelle samtale, som der er omkring studier"

Interviewpersonerne finder for størstepartens vedkommende, at de har fået en god modtagelse som tilflyttere og studerende i Esbjerg. Blandt de udenlandske studerende nævner en interviewperson, at der var en god og velkommende atmosfære på kollegiet. Modtagelsen er god fra uddannelsesstederne og fra både administrativt personale og undervisere og fra Studiebyen Esbjerg, som er et samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og Esbjerg Erhvervsudvikling. Det bliver dog fremhævet af enkelte, at der kunne gøres en mere intens indsats i starten, hvor man er meget søgende.

Det nævnes af flere af de udenlandske studerende, at velkomstpakken for nytilflyttede fra Esbjerg Kommune er god. En siger: *"I remember we got some free tickets for newcomers, it was pretty nice to go, like the swimming pool and the aquarium with seals and some museums around, so it was kind of to introduce the city, and to get an idea of what are the options"*. En anden siger, endog meget positivt, at: *"...I was actually pretty surprised by Esbjerg in a positive way, because I met really nice people and I had no problems with anything like with 'kommune', and everything just went as it should, I think. I really didn´t have any problems with anything, so I was positively surprised to be here"*.

Også de danske studerende blandt interviewpersonerne er glade for velkomstpakken, som ifølge en interviewperson består af *"cirka 25 fribilletter"*. Herom siger en anden interviewperson, der er tilflyttet langt væk fra, at: *"... byen har været god til at få folk til at falde på plads. Man får jo det her hæfte, når man flyttet til byen, med fribilletter og forslag til ture, man kan gå. Den brugte jeg meget lige i starten. De fribilletter, syntes jeg faktisk, var rare. Jeg kom ud og så nogle ting, som jeg ikke tror, jeg havde fået set, hvis ikke jeg havde haft en fribillet. Det fungerede rigtigt fint. Jeg har nok ikke oplevet så meget ud over det"*. De danske studerende blandt interviewpersonerne er ligeledes positive over for den modtagelse, de fik ved tilflytning og studiestart. En har ligefrem en oplevelse af mere venlighed i byen, end vedkommende har været vant til, hvor han kommer fra. Han siger: *"... det føles som om, folk er venligere herovre end på Sjælland. Hilsende buschaufører og sådan noget. Det er jeg ikke vant til fra Sjælland. Jeg føler mig rimelig godt tilpas herovre"*. Han siger videre i forhold til modtagelsen på studiet, at: *"Jeg har ikke oplevet, at jeg er blevet overladt til mig selv. Hvis der har været noget…, hvis jeg har skullet søge hjælp, så har der været rimelig mulighed for at søge hjælp. Så ja, jeg føler mig taget rimelig godt imod"*. Også socialt på studiet nævner flere interviewpersoner positive ting omkring modtagelsen, eksempelvis, at der er *"gode sociale arrangementer"* og *"ryste-sammen-ture"*, at man *"kom hurtigt ind i nogle netværk"*, og at uddannelsesstedet *"i starten gjorde (...) meget for, at man kom ind i gode sociale grupper"*. En siger: *"... der er generelt ting, som vi får lov at komme til, hvor byen tilbyder studerende rigtig mange forskellige ting. Og det, tror jeg også, gør, at man føler som studerende, at byen gerne vil have dig, byen vil gerne have, at du bliver, for de kan godt lide, at du er her. Så det er i hvert fald det indtryk, jeg har fået. Det, synes jeg, er rigtig rart"*. En interviewperson uddyber specifikt, at hun synes godt om, at der er tale om små uddannelsessteder i Esbjerg med de fordele, der følger af det. Hun forklarer: *"... jeg kan rigtig godt lide den der, hvad kalder man det, lidt, jamen altså lidt mere intime forhold. Så er man mere en stor klasse, og så kender vi lærerne. Man kan også se, at så kender lærerne os, efter vi har haft gang i fagene, fordi så er vi alligevel ikke flere. Der er heller ikke flere på campus, så man kommer hurtigt til at kende, hvem er pedellerne og hvordan og hvorledes, og de forskellige folk der er, de*

forskellige grene. Så der er en anden form for lokalt bekendtskab til hinanden, som jeg sætter stor værdi i, og virkelig synes, er rar, og gør, at det også er et rart sted at komme og være…".

På spørgsmålet om, om hun følte sig godt modtaget af byen og kommunen svarer en interviewperson, som er tilflyttet fra en mindre by, at: *"Ja det synes jeg. Man kan godt mærke, at det er en by, hvor der kommer mange tilflyttere, så de ved godt, hvordan det er. Det er ikke mærkeligt, at man ikke kommer herfra. Så det virker helt naturligt for dem at tage godt imod en"*. Hun siger endvidere, at det ikke er nok kendt, at det kan være godt at studere i Esbjerg: *"Jeg synes faktisk, de gør det ret godt, men det er ikke så tit, man hører det ude i den store, generelle samtale, som der er omkring studier. Men, jeg synes faktisk, de formår... Jeg hørte måske faktisk mest om det, efter jeg var flyttet hertil, men der gør de i hvert fald meget for, at man kan lide at være her, mens man er her. Men det kommer selvfølgelig også an på, hvor meget man opsøger den information. Men jeg synes ikke, det er Esbjerg, man hører mest om, når man snakker studie med folk rundt i landet. Det er typisk de store byer. Hvor folk så ofte spørger mig 'Kan du godt li' at være i Esbjerg?', fordi det vægter åbenbart højt for andre folk, hvordan dem der bor her, nu snakker om det, og jeg synes kun, man kan snakke positivt. Og jeg har også oplevet medstuderende, som er flyttet hertil, fordi det var nødvendigt, men egentligt ikke syntes om det, men som efter et par år godt kunne se sig selv bo her altid. Så jeg synes også byen har en måde at få en til at føle sig hjemme. Men det mangler måske lidt i den brede samtale"*. En anden, som er tilflyttet langt fra, siger ligeledes, at der ikke var *"nogen buler på vejen"* i forhold til modtagelsen, og at *"Esbjerg har sat sig godt op, og studiet har sat sig godt op"*.

Udover fribilletterne fra kommunen som en del af modtagelsen af tilflyttere, nævnes der ligeledes andre tiltag, som kommunen har taget. En interviewperson siger: *"Jeg har fået et brev fra borgmesteren"*, en anden har deltaget i et velkomstmøde inden jul, og forklarer: *"We participated in the new meeting sometimes before Christmas or at least at the end of November. So they introduced us to the plan of the municipality, of how they want to attract one thousand newcomers to the city every year and the general plan on how the city will be developed. It was useful"*. På mødet har kommunen ligeledes uddelt oplysningsmateriale om byen og billetter: *"…they gave two tickets to a handball match with the male team, and some information packets and some brochures about the different social activities that is going on. And also one, it was more like a book about again the social activities in different unions. It was okay, and I took one, and had a quick look through it, just in case I find something interesting…"*. Samme interviewperson fortæller videre, at hun på mødet fik oplysning om en app, som kommunen har udviklet, og som hun nu har downloadet. Hun siger om app'en: *"… it is like there is a variety of categories, for example if I want to go on a sightseeing or just outdoor in the nature there are lots of parcs that I would not find for example if I google them. So it is really useful, it gives a lot of information, a lot of activities, for example sport events and sport clubs. Not that I practice a lot, but still. It is good to know"*. En anden ting, som nævnes af en dansk interviewperson, er en facebookkampagne for studerende i byen, hvor man kunne afhente sportsbilletter. Om dette har været et kommuneinitieret initiativ, eller om det var Studiebyen Esbjerg, som stod for det, vides ikke, men interviewpersonen omtaler det meget positivt, og som et eksempel, hvor der faktisk er sket social integration af internationale studerende med de danske studerende udover studie-

tiden. Interviewpersonen siger: *"Det har også været en af de ting, de har været gode til, og som har hjulpet én til at falde til. Jeg går i en klasse med mange udlændinge. Vi er kun tre herfra. Jeg tror, det var skideskægt for dem at komme ind og se, hvad håndbold var. Dem, der kommer fra Nordamerika, de har nok ikke set så meget håndbold før. De syntes, det var skægt, når vi snakkede om det. Og det er jo en stor sport i Danmark"*.

Der falder enkelte negative kommentarer i forbindelse med spørgsmålet om modtagelsen i Esbjerg. En interviewperson nævner, at vedkommende har fået en god modtagelse fra universitetet, men at der dog ikke er så meget socialt samvær på den kandidatuddannelse, hun læser, udover den tid man er på universitetet, da der er mange pendlere og man ligesom har sit eget. En anden nævner, at der er dårligere fysiske faciliteter, end han har været vant til i hans tidligere studieby, hvor han læste sin bachelor. En tredje nævner, at han ikke har modtaget startpakken fra kommunen.

Modtagelsen har betydning i kraft af, at der også kan være udfordringer knyttet til det at flytte til en ny by eller et nyt land. Det kan både relatere sig til at skulle flytte hjemmefra og klare alting selv, samt at skulle være væk fra tidligere netværk. Som dansk studerende kan det handle om ikke at få helt så meget hjælp i starten, som det er tilfældet for de udenlandske studerende. Som udenlandsk studerende drejer det sig blandt andet om at skulle vænne sig til en mere åben og inkluderende undervisningskultur, og at alting skal ordnes digitalt. Det kan for udenlandske studerende ligeledes være en udfordring at komme i kontakt med danskere og for enkelte at forsøge at lære sproget.

Debatarrangement på UC Syd. Foto: Nils Rosenvold

6. HVORDAN OPLEVES ESBJERGS OMDØMME SOM UDDANNELSESBY?

I det forrige kapitel kom det frem, at interviewpersonerne generelt følte sig godt modtaget i Esbjerg. I dette kapitel beskrives interviewpersonernes syn på Esbjergs omdømme som uddannelsesby. Først behandles de studerendes syn på Esbjergs prestige som uddannelsesby sammenlignet med andre uddannelsesbyer i Danmark. Herefter følger en beskrivelse af, hvorvidt de interviewede oplever, at de er flyttet imod strømmen i kraft af deres valg om at flytte til Esbjerg for at studere.

6.1. STUDIEBYERS HIERARKI

"Man tror, der overhovedet ikke sker noget, hvor i København og Århus sker der noget hele tiden. De tænker, du må godt nok kede dig. Men jo, der er helt sikkert et studiebyshierarki, men det er ikke noget, der påvirker mig".

"Jeg kan da godt fornemme, at der er lidt prestige i det der med at tage til København. Det er der, det sker, ikke? Hvis jeg havde boet i Jylland, havde det sikkert været Århus"

"Og strømmen går væk fra Esbjerg, den går mod Odense, Århus og København, og så er der rigtig mange, der følger det"

Generelt gælder det, at de udenlandske studerende blandt interviewpersonerne ikke har særligt meget at sige om Esbjergs omdømme som uddannelsesby, eller den prestige der tillægges det at studere i byen. De har ikke meget føling med, om byen tales op eller tales ned, eller om den tillægges en positiv eller negativ værdi. De udenlandske studerende taler snarere om uddannelsesinstitutionernes prestige. En del af dem tænker således prestige i forhold til universiteternes rangering, selvom det ikke er noget, de er særligt fokuserede på. En enkelt af de udenlandske interviewpersoner har dog hørt en lille smule om, at det er populært at studere i København og siger: *"... I just know that everybody wants to study in Copenhagen, and I actually wanted to go to Århus, because I have been there and I really liked it, but there was nothing I really wanted to study. So for me it is not important what city it is, but what I want to study. So I do not think Esbjerg is that known for [having] universities, but it is okay to go"*.

De danske studerende blandt interviewpersonerne er heller ikke særligt fokuserede på prestige i valg af uddannelsesby, men fortæller alligevel om episoder, der omhandler dette. En siger: *"Jeg kunne godt fornemme, i månederne efter jeg var flyttet herover, at når jeg så tog tilbage og var i byen med nogle venner, og kom til at snakke med nogen, jeg ikke kendte, og så sagde, at jeg er flyttet til Esbjerg for at studere, så fik man nogle mærkelige blikke, at det var da en mærkelig beslutning at tage til Esbjerg og studere. Jeg kan da godt fornemme, at der er lidt prestige i det der med at tage til København. Det er der, det sker, ikke? Hvis jeg havde boet i Jylland, havde det sikkert været Århus"*.

På spørgsmålet om, hvad studiebyers prestige betyder, siger en interviewperson, som er tilflyttet Esbjerg fra Sjælland, at: *"... generelt har folk ikke de store tanker om Esbjerg som sådan. Spørg mig ikke hvorfor. Jeg ved det ikke"*. Der er ifølge interviewpersonen mere prestige i de større studiebyer, og på spørgsmålet om, om det betyder noget for, hvad folk vælger, svarer han: *"Ja, det gør det. Og strømmen går væk fra Esbjerg, den går mod Odense, Århus og København, og så er der rigtig mange, der følger det. Og så valgte jeg bare at stoppe op og sige 'hvorfor', og så fandt jeg ud af, at det var bedre at gå i en anden retning"*.

En anden interviewperson, ligeledes tilflyttet fra et sted langt væk fra Esbjerg, mærker fordomme om Esbjerg. Hun siger: *"Ja, det der med, at man skal forsvare, og det er jo ikke noget, man gør normalt. Der er bare mange fordomme om Esbjerg. Man tror, der overhovedet ikke sker noget, hvor i København og Århus sker der noget hele tiden. De tænker, du må godt nok kede dig. Men jo, der er helt sikkert et studiebyshierarki, men det er ikke noget, der påvirker mig. Jeg tænker bare, det er meget fedt, jeg synes, det er et fedt signal at sende, at nu er jeg så vild med den her uddannelse, at jeg gjorde alt for at nå det, og det syntes jeg, der er meget prestige i. Det er fedt [at kunne sige] til en kommende arbejdsgiver, at man er så sikker på, at det er lige præcist det her, jeg gerne vil. Den nemme løsning var jo at finde et eller andet i Århus, som havde været fint nok, sådan plan B, så havde jeg da garanteret fået det fedt i 3 år, men man signalerer da noget meget fedt ved sådan at turde tage springet og gøre noget helt andet"*. Adspurgt

om, hvad det gør ved hende, svarer interviewpersonen: *"Så tror jeg bare, jeg... i starten blev jeg meget trodsig, så skulle jeg virkelig hele tiden overbevise folk om, at det var fedt ... der lugter faktisk ikke af fisk længere, men nu er jeg blevet sådan lidt ligeglad, jeg kan ikke lige overskue det, så det må de bare ... det er ikke fordi, det påvirker mig, det er fint nok, det er ikke sådan, at jeg går hjem og græder bagefter"*. På spørgsmålet om, hvorvidt det gør interviewpersonen usikker på sit valg, svarer hun afkræftende: *"Nej overhovedet ikke, slet ikke. Jeg er helt sikker på, at det er den rigtige uddannelse, jeg har valgt, og jeg skal jo være her imens, men jeg ved ikke, hvad der skal ske bagefter"*.

Også andre interviewpersoner giver udtryk for, at de ikke lader sig påvirke af prestige. En siger: *"... for andre, der er det måske mere sådan prestige at sige, at man går på Århus Universitet, og man studerer det og det, fordi folk fanger det med det samme, når man siger Århus eller København eller CBS, der hvor jeg kommer fra. Det fanger folk med det samme, og der er sådan en prestige i det"*. Hun mener ikke, at opmærksomheden på samme måde rettes mod én, hvis man siger Esbjerg, men at det til dels skyldes uvidenhed. Hun forklarer: *"Ikke på samme måde. Fordi jeg simpelthen tror, at folk ikke er oplyste nok om, hvad Esbjerg kan tilbyde af uddannelser og muligheder og den slags. Så man kan sige, at større byer, de tillægges nok mere prestige end Esbjerg"*. Dette ligger i tråd med en anden interviewpersons erfaringer: *"Når jeg præsenterer, hvad jeg laver, og så når de så spørger, hvor jeg skal læse videre henne, og jeg siger 'Esbjerg', 'Esbjerg! Kan du virkelig læse en kandidat i Esbjerg'. Hvor jeg så kan sige, 'ja, jeg går faktisk ud fra, at du kan læse en kandidat mange steder' udover Århus, København og Odense, altså der er mange muligheder, mange skæve vinkler til den tilgang. Men jeg tror, at man kommer hurtigt til at tænke stereotyper, og jeg synes også, der ligger prestige i at sige, 'jeg læser i København et eller andet', og det tror jeg da nok også, at der er noget prestige i, det synes jeg da. Der er jo altid social ræs i det. (...) Men jeg synes ikke, det er noget, der burde veje så tungt, (...) det er jo indholdet, der skal give mening"*.

En anden fortæller også, at det har været uddannelsen og ikke byen, som har været det afgørende parameter for uddannelsesvalget. Hun forklarer: *"... jeg går ikke så meget op i hele den der, sådan det der billede af, at man er studerende, og man bor i Århus, og man færdes de rigtige steder. Det har ikke betydet noget for mig overhovedet. Så det har ikke overrasket min omgangskreds i hvert fald, at jeg har valgt at flytte hertil, hvor jeg ved, at det er der mange af mine venner hjemmefra, der ikke kunne finde på i hvert fald"*. Hun fortsætter på spørgsmålet om betydningen af prestige for valg af studieby: *"Jeg synes, der er en tendens til, at man flytter til byen, fordi man gerne vil have et bestemt miljø omkring sig, i stedet for at vælge efter studie. Og så er der selvfølgelig nogen, der bliver tvunget til at vælge by i forhold til snit. Hvor der er nogle byer, hvor du ikke kan komme ind. Men jeg synes lidt, det er en ærgerlig tendens, for det betyder også, at der er nogle byer, der bliver overbelastede, [hvilket] måske ikke havde været nødvendigt. Så jeg kan næsten ikke forstå, hvis man vælger by fremfor studiet…"*. En mandlig interviewperson siger ligeledes: *"Generelt kunne man nogen gange godt få det indtryk, at folk flytter til en bestemt by for at studere på grund af byen, i nogen tilfælde, men jeg ved ikke, om det er rigtigt. Men der kan godt være en forskel på måden, de snakker om de forskellige studiebyer. Dem af mine kammerater, som er flyttet til København…, når vi mødes, er der stor forskel på, hvordan vi snakker om vores*

studiebyer. De er lidt mere forelskede i deres studieby, end jeg er i min. Men jeg ved ikke, om det er noget med status, eller om den rent faktisk er så fantastisk, at den er værd at snakke om. Jeg får i hvert fald spørgsmålet engang imellem, 'hvorfor valgte du ikke Århus eller København?'- Men det er ikke en mulighed, for de har ikke den her uddannelse".

En sidste interviewperson nævner netop Esbjergs mindre størrelse som et plus, og noget som har været et aktivt tilvalg for hende samtidig med, at der var et studie, der matchede hendes ønsker. Hun siger dog, at mange lokale vælger at studere andre steder: *"Der er mange af de lokale, der ikke vælger at studere i Esbjerg, fordi det ikke er særligt attraktivt på papiret og i omtale. For mig har det været ligegyldigt. Hvis det er det, jeg vil læse er jeg da ligeglad med, om det er midt ude på landet eller inde i storbyen, men generelt er det mere attraktivt at læse i Odense, Århus eller Aalborg. Men for mig har det været meget rart at have, jeg har måske ikke oplevet alle sider af Esbjerg, fordi jeg ligesom ikke kommer så meget ud, men for mig har det været rart at have storbyen, men lidt med sådan en landsbyfølelse faktisk, fordi jeg kommer fra landet. Så det var lidt sådan, åh nej, skal jeg nu derover og bo, hvor der sker alt muligt. Men det har faktisk været okay, for mig har det været vigtigt og ikke så meget det image, det havde. Nu er jeg jo blevet fiskepigen fra Esbjerg…".* En anden interviewperson nævner, at man har gode muligheder for at være med til at bygge studiemiljøet op i Esbjerg som studerende. Og at byen også har en god størrelse og kan tilbyde koncerter og superligafodbold.

6.2. AT FLYTTE MOD STRØMMEN

"de [vennerne] havde da gerne set, at man tog med til Århus, så man alle sammen blev sammen"

"… når man fortæller, at man nu flytter til Esbjerg, så spørger folk altid hvorfor. Hvor jeg bare naturligt har flyttet mig efter uddannelse, jeg har ikke rigtigt gået op i, hvilken by jeg er flyttet til"

"… det var en tiltalende del af at flytte herover, at jeg ikke ligesom mange andre skulle flytte til København for eksempel, og skulle kæmpe om alt for dyre lejligheder, og at der ikke er plads til alle"

På spørgsmålet om, hvorvidt interviewpersonerne føler, at de er flyttet mod strømmen, svarer stort set alle de danske studerende, at det er tilfældet. For enkelte gælder det, at det er noget, de føler i lav grad. En interviewperson siger således: *"Ja. Det ved jeg ikke. Måske. Der er jo ikke så mange. Jeg kender jo ikke rigtigt nogen, der hvor jeg kommer fra, som er flyttet til Esbjerg eller Århus. De er mere flyttet til København. Tæt på København. Så jeg er måske flyttet mig væk fra strømmen på den måde, at jeg har bevæget mig herover".* En anden siger: *"Ja, lidt. Fordi, når man fortæller, at man nu flytter til Esbjerg, så spørger folk altid hvorfor. Hvor jeg bare naturligt har flyttet mig efter uddannelse, jeg har ikke rigtigt gået op i, hvilken by jeg er flyttet til. Og det her var det eneste sted, at den her uddannelse var, så det er også noget, som Esbjerg trækker på. Men folk går altid ud fra, at man flytter til en by først, og så finder en*

uddannelse der. Altså folk, der flytter til Århus for eksempel, det er ofte på grund af en by, hvor det påvirkede slet ikke mit valg af Esbjerg…".

Nogle giver udtryk for, at det netop var flytningen mod strømmen, som var det positive. En siger, at hun altid har handlet sådan, mens det for en anden var noget ubevidst og udelukkende begrundet i, at uddannelsen kun findes i Esbjerg og *"havde den ligget i Thisted, så havde jeg flyttet til Thisted"*. En fremhæver de lavere boligpriser og bedre boligudbud, som en del af beslutningen, sammen med den rigtige uddannelse og siger: *"Ja, og det var en tiltalende del af at flytte herover, at jeg ikke ligesom mange andre skulle flytte til København for eksempel, og skulle kæmpe om alt for dyre lejligheder, og at der ikke er plads til alle. Så er det meget forfriskende at komme herover, hvor jeg kan studere noget, som jeg gerne vil, men samtidig også kunne få en… At det var muligt… på nuværende tidspunkt lever jeg faktisk af min SU. Det, tror jeg ikke, man ville kunne i København. Så ja, men jeg er jo flyttet fra venner og familie, og jeg kan godt fornemme, at jeg nok ikke er flyttet den vej, som de fleste gør"*. En anden siger ligeledes: *"Jamen, jeg har en opfattelse af, at man får mere for sine penge ved at vælge Esbjerg, når det gælder husleje, og derfor passer det mig godt. Og jeg ville også søge, hvis der fandtes to identiske studieretninger i Århus og Esbjerg, så ville jeg også vælge Esbjerg alene af den grund"*. Dette modsiges dog af en tredje studerende, som tværtimod giver udtryk for, at han nok havde valgt Århus, hvis den specifikke uddannelse, han går på, havde været udbudt i Århus, i kraft af, at det var der, de fleste fra hans bekendtskabskreds søgte hen.

Familien er for flere interviewpersoner støttende i beslutningen om at tage til Esbjerg, da interviewpersonerne går efter en helt bestemt uddannelse, mens vennerne står mere uforstående overfor det. En siger, at det blev opfattet, som om man *"forlod gruppen"*, en anden at *"de [vennerne] havde da gerne set, at man tog med til Århus, så man alle sammen blev sammen"*. En tredje giver på samme måde udtryk for, at der nærmest er en forventning blandt unge i en klasse om, at man skal flytte med til København: *"Ja, altså min familie har hele tiden sagt, at hvis det var det, jeg gerne ville, så skulle jeg gøre det. Men jeg oplever meget, at mine venner er sådan lidt 'Ej, hvorfor kommer du ikke til København, det troede jeg, vi skulle?'. Men jeg tror, de syntes, at det var meget sejt og lidt modigt, at man turde gøre det, faktisk"*. En fjerde giver udtryk for, at hun også selv har ligget under for lysten til at tage til København eller Århus på et tidspunkt, inden hun startede på studiet. Herom siger hun: *"Inden jeg begyndte at læse, kan jeg huske, at jeg var meget besat af tanken om at skulle med dem. Mange af mine veninder flyttede med det samme, vi blev færdige på gymnasiet, hvor jeg holdt et helt sabbatår og arbejdede. I det sabatår gik jeg meget op i, at jeg enten skulle til København eller Århus, fordi det var der, de var".* I dag er hun dog meget glad for sit valg af studieby, men der er andre, som ikke kan forstå valget. Hun siger: *"Når jeg kigger tilbage på min folkeskoleklasse, kan jeg se, at hvis man ville de fede steder hen, så skulle man til Odense eller København, og det var sådan, det var"*. Hun siger videre om sit eget og folkeskolekammeraternes syn på hendes valg af by: *"Jeg tror også, at når jeg nogle gange…, når jeg møder dem, at de bare er sådan, "nå du er stadigvæk i Esbjerg", som om, at der ikke [er] sket så meget på den front. Men det føler jeg jo, at der er. Jeg føler jo stadigvæk, i forhold til hvor jeg har boet [tidligere], at jeg er flyttet til en stor by. Med de muligheder, der er her, føler jeg, at jeg bor i en lige så stor by, som de gør"*.

Generelt siger interviewpersonerne altså, at vennerne er dem, der har sværest ved at forstå beslutningen om at studere i Esbjerg. En forklarer, at hun tror, det bunder i uvidenhed om uddannelsesudbuddet i Esbjerg, og siger, at: *"... alle andre har planer om enten at tage til Århus eller København. Men jeg tror simpelthen, at det er fordi, folk ikke er nok oplyste om, hvilke uddannelser som findes her, fordi jeg blev da også utroligt positivt overrasket over, at denne her linje fandtes, Sociologi og kulturanalyse, fordi ellers så havde jeg da også læst det i Århus eller Aalborg (...). Så det, at Esbjerg ligesom kan tilbyde forskellige uddannelser, jamen, det er jo et plus, synes jeg. Men jeg synes, det er ærgerligt, at folk ikke bliver oplyst nok omkring det"*. En anden mener, at det har betydning, at folk på Sjælland tror, at man i Vestjylland har fordomme over for sjællændere: *"... men der vil jeg sige nærmest tværtimod, altså folk tager hatten af for, at man netop tager den anden vej, og bliver tilflytter (...). Hvis jeg kunne gå tilbage og lave noget om, så ville jeg ikke"*. En af interviewpersonerne giver desuden udtryk for, at folk fra Esbjerg heller ikke kan forstå, at man flytter til byen for at studere. Om dette siger hun: *"... folk undrer sig faktisk over, at man flytter til Esbjerg. Især faktisk folk fra Esbjerg, [de] undrer sig over, at man flytter hertil"*. Der er altså ifølge denne interviewperson også lokale, som bidrager til, at Esbjerg ikke opfattes som en studieby. Dette kan muligvis have grund i uvidenhed, men måske også i dybereliggende fortællinger om byen, og hvad den traditionelt har været kendetegnet ved.

Studerende uden for SDU i Esbjerg. Foto: Steen Høyer

7. HVORDAN LYKKES SKABELSE AF NETVÆRK I OMRÅDET?

Dette kapitel uddyber specielt de studerendes oplevelse af uddannelsesinstitutionernes andel i de studerendes opbygning af netværk. Herudover ses på, i hvor høj grad de studerende engagerer sig i sportsaktiviteter og frivilligt arbejde ved siden af deres sociale liv på universitetet. Afslutningsvis behandles de studerendes syn på, hvad det betyder, at de både har netværk i deres hjemstavn og i andre byer, samtidig med at de skaber sig nye netværk i Esbjerg.

7.1. NETVÆRKSDANNELSE VIA UDDANNELSESINSTITUTIONEN

"Here they told us exactly where to go and what to do. I think the welcome from the university is perfect, they showed us the building, [and] we had a barbeque to welcome everybody"

"Der var nogle gode tutorer til at sætte os i gang, og nu skal jeg så også selv være det for anden gang, netop for at sætte de nye i gang. Det kan være, jeg selv havde et behov for det, hvilket så har gjort, at jeg gerne vil være med til, at de nye får en god start"

"Studiebyen Esbjerg har alle mulige arrangementer, som vi gladeligt tager til, oftest fordi det ikke koster ret meget"

Generelt er interviewpersonerne godt tilfredse med muligheden for at skabe netværk på uddannelsesinstitutionerne. Om dette siger en udenlandsk interviewperson: *"When I was coming (...) I was completely alone, so I was [like] 'Oh, I´ll never meet other people'. But actually, everyone here came with the same kind of situation, so that we just met in the common areas and wanted to socialize together. So it was not a problem in the end at all"*. En anden udenlandsk studerende er ligefrem overvældet over den megen introhjælp, som er givet, men er heller ikke sikker på, om danske studerende får den samme hjælp. Han siger: *"I think very well, this is something that I didn´t experience when I started my university-years (...), this welcome day and this teaching all the things in the university, how it works… Perhaps it is because we are foreigners and they also do this in [my country] with the foreigners, I´m not sure. But when I started university, I was eighteen and everything was completely new, and you did not have any idea [about] what should I do, who should I talk to if I have a problem… Here they told us exactly where to go and what to do. I think the welcome from the university is perfect, they showed us the building, [and] we had a barbeque to welcome everybody. No complains about that, completely the opposite…"*. En tredje international studerende underbygger, at de internationale studerende er godt hjulpet gennem uddannelsesinstitutionen. Om dette siger hun: *"…everything I manage through the university, the international office from Aalborg University was guiding us all the time and helping us with all the personal and the guidance we were seeking"*. En fjerde international studerende giver på samme måde udtryk for, at det var let at skabe netværk efter ankomsten. Hun siger: *"It was actually surprisingly easy, (...) I had really good flat mates in the house, [and] they introduced me to everyone, to their friends… And then I think my classmates are really open-minded so I think I know enough people, and also I am attending Danish classes and there I met some girls who I found out was living in the place, where I am living, so I have a bunch of friends and it is really nice"*. Som tidligere nævnt er der en tendens til, at de internationale studerende klumper sig sammen, og at de danske studerende klumper sig sammen. På spørgsmålet om, om han er lykkedes med at skabe et netværk i Esbjerg, svarer en international studerende således: *"Yeah, I think so. But mostly from international students"*. Enkelte af de internationale studerende siger dog, at de prøver at skabe kontakt til danskere. En siger, at det sker ved at gå i svømmehallen, en anden har engageret sig i danskundervisning, og en tredje har en forhåbning om, at det sker efter, at hun netop har tilmeldt sig et kreativt kursus i fritiden. Alligevel giver et flertal udtryk for den adskillelse mellem de danske og de udenlandske studerende, som udtales i følgende studerendes kommentar: *"I have Danish friends, but they are only my collegues, we are studying together. They are my only Danish friends actually. I do not have any Danish friends outside [the university]. But among international students, I have many friends, because we are living together"*.

De danske studerende blandt interviewpersonerne er ligeledes godt tilfredse med den sociale netværksdannelse gennem uddannelsesinstitutionerne. En siger, at *"… studiet har givet mange venner, også fordi vi er et kæmpe hold, 40 mennesker"*. En anden udtaler, at han: *"… synes de har været gode til at lave, sådan i starten, nogle ryste sammen ture, sociale arrangementer, de har en torsdagsbar, det er også et godt sted at komme, og mødes i kantinen"*. En tredje forklarer: *"Folk er meget udadvendte, og hvis de gerne vil, så kan man fornemme det med det samme. Så man skaber jo hurtigt venner, når man starter på universitetet på lige fod med alle andre"*. Han lægger ligesom flere andre vægt på tutorernes rolle og betydning for netværksdannelsen, og at han nu

selv er blevet tutor for at give noget tilbage: *"Der var nogle gode tutorer til at sætte os i gang, og nu skal jeg så også selv være det for anden gang, netop for at sætte de nye i gang. Det kan være, jeg selv havde et behov for det, hvilket så har gjort, at jeg gerne vil være med til, at de nye får en god start (...). Så man får sat det hele i gang. Så resten, det synes jeg, kommer løbende. Så får man noget arbejde og så får man lidt der, og så er man i byen og så møder man lidt der, og så kan det være, man spiller fodbold og så møder man lidt der"*. På spørgsmålet om hvad en god start vil sige for ham, og hvad det er, han vil give videre, siger han: *"Jeg vil gerne give, at folk der kommer herover, måske på lige fod med mig, også fra andre områder og fra Esbjerg og lignende, at de får en start, hvor de ikke føler sig alene. Hvor de føler sig… fra første dag, at de er blevet en del af et fællesskab. Et fællesskab hvor der er mange muligheder både professionelt og personligt. Og i det hele taget bare, at de har fundet et sted, hvor de kan tænke, at 'her hører jeg til' (…). Det var det, jeg fik, så det er også det, jeg gerne vil give videre"*.

Mange, både danske og udenlandske studerende nævner Studiebyen Esbjerg - samarbejdet mellem byens uddannelsesinstitutioner og Esbjerg Erhvervsudvikling - som et meget positivt tiltag, der bringer dem mange oplevelser og en følelse af, at de er ønskede i byen. En siger, at hun har opbygget sit netværk: *"Igennem studiet, og igennem studielivet generelt i Esbjerg, hvor Studiebyen Esbjerg har alle mulige arrangementer, som vi gladeligt tager til, oftest fordi det ikke koster ret meget. Og så synes jeg generelt, at universitetet har en god…, et stærkt sammenhold. Jeg ved så ikke, om det kun er vores studie, men på vores studie der er så mange folk, så det kan man sagtens… Selvom man ikke 'bonder' med hele studiet, så kan du sagtens finde en god gruppe"*.

Det bliver nævnt af en enkelt, at det kan afhænge af, hvilket studie eller hvilken linje eller årgang man er på, om man får opbygget et godt socialt sammenhold via uddannelsesinstitutionen, ligesom det også afhænger af ens eget engagement. Om dette siger denne danske studerende blandt interviewpersonerne: *"… jeg kunne sikkert selv have været meget bedre til at deltage, men jeg var også, jeg ved ikke, om jeg har været uheldig, men lige den årgang jeg var, der gad vi ikke rigtig alt det der sociale. Vi hygger os skide godt på mit studie, når vi har forelæsninger, det er ikke det. Men når vi så har fri, så vil vi også gerne hjem og have fri. Så vi har måske ikke deltaget så meget, som mange af de andre årgange har, i de der sociale ting. Så det har nok også påvirket, hvordan jeg er kommet ud af starthullet. Det var ikke lige det, vi gjorde. Vi har da lavet nogle arrangementer engang imellem, men det der med at sidde nede i fredagsbaren, det har vi ikke gjort særligt meget. Min linje har præget det ret meget, hvordan det lige er kommet til at fungere"*.

7.2. DELTAGELSE I SPORT ELLER FRIVILLIGT ARBEJDE SOM EN DEL AF NETVÆRKSDANNELSEN

"Så tog jeg med om til træning, og så var man ligesom blevet en del af holdet. Så jeg synes ikke, det er så svært at falde til, hvis man har sådan en hobby"

"Jeg plejer at gå i fitness med en veninde eller min kæreste eller noget tilfældigt. Men ikke noget sportshold eller noget. Det er heller ikke lige tæt på. Man kan nok godt nå derhen, men det er ikke lige i mit synsfelt"

"Jeg tænker, at man kommer mere ind i byen og lærer byen mere at kende, og selvfølgelig lærer en masse nye mennesker [at kende], som kan vise andre sider af byen, og ja, vise andre muligheder [af], hvad man ligesom kan foretage sig i Esbjerg"

Der tegner sig et billede af, at det er et lille mindretal af de interviewede, som deltager i organiseret foreningssport på holdplan. En af disse interviewpersoner siger, at det foregår: *"Lidt hist og her. Jeg spiller lidt fodbold og skal til det her igen, et nyt sted, sammen med nogen fra studiet og nogle venner og sådan lidt af hvert"*. En anden studerende har meldt sig ind i en fodboldklub og giver udtryk for, at det har været medvirkende til, at han har fået etableret netværk med lokale. Han siger: *"... det hjalp jo, at jeg selv havde en interesse for fodbold, og så kom jeg egentligt ind i en fodboldklub gennem en af mine studiekammerater på 1. semester… (...) Og det gjorde det egentligt bare meget nemt. Så tog jeg med om til træning, og så var man ligesom blevet en del af holdet. Så jeg synes ikke, det er så svært at falde til, hvis man har sådan en hobby, så kommer man ret meget udenfor også. (...) Og så har jeg mødt venners venner, som man kan sige lidt"*. Holdsport kan altså være en måde at etablere nye netværk på, men det er ikke særligt udbredt blandt de interviewede.

Fitness, løb og svømning er eksempler på mindre organiserede former for idrætsudøvelse, som de studerende deltager i, men igen ikke i omfattende grad. Her er fokus dog på motionen, og der etableres stort set ingen netværk. En siger, at *"Sport, det er mere for mig selv. Jeg løber. Ikke noget socialt"*. En anden udtaler: *"Jeg plejer at gå i fitness med en veninde eller min kæreste eller noget tilfældigt. Men ikke noget sportshold eller noget. Det er heller ikke lige tæt på. Man kan nok godt nå derhen, men det er ikke lige i mit synsfelt. Jeg har ikke lagt mærke til det, i det område jeg bor"*. Hun uddyber videre, hvorfor hun ikke ønsker at gå til noget på faste tidspunkter: *"Det er, når vi har lyst. Tilgængelighed betyder alt. Det er bare at spørge, vil du med? Og jeg tror, de fleste med de studier her har det bedst med løse aftaler. For man skal ikke forvente for meget af de studerende, for det er ofte… i sidste øjeblik orker de det ikke, fordi så har dagen været for lang, eller så er det bare sådan…"*. En af de udenlandske studerende nævner endvidere, at hun går til gymnastik, men at hun kun *"accidentally"* taler med nogen der, og at det altså således ikke er netværksskabende.

Det bliver nævnt af flere, at de fra tid til anden deltager i sportsaktiviteter arrangeret gennem Studiebyen Esbjerg eller byens tilflytterservice, eksempelvis inliner skøjtning, cross-fitness, squash eller boksning. Og så er der en gruppe, som slet ikke går til noget.

Hvad angår frivilligt arbejde er lidt over 1/3 af interviewpersonerne engageret på en eller anden måde. Det være sig i de studerendes hus i midtbyen, som bartender i baren på uddannelsesstedet, som ambassadør for studiet, som involveret i et projekt omkring NGO aktivitet mellem Danmark og hjemlandet, på et af byens museer, som frivillig

træner, som en del af Venligboerne eller som besøgsven eller vejleder af unge. Den studerende, som har engageret sig i det frivillige arbejde som vejleder, har forventninger om at komme til at lære byen bedre at kende udover, at det også betyder lidt, at det vil kunne bruges på CV'et. Hun siger om det første: *"Jeg tænker, at man kommer mere ind i byen og lærer byen mere at kende, og selvfølgelig lærer en masse nye mennesker [at kende], som kan vise andre sider af byen, og ja, vise andre muligheder [af], hvad man ligesom kan foretage sig i Esbjerg"*. Den studerende, som er engageret i arbejdet med flygtninge, forklarer om det, at der både er praktisk arbejde og netværksdannelse i dette frivillige arbejde: *"... jeg er med i Venligboerne. Det har vi oprettet, jeg og to andre. Det bruger vi en del tid på. Nu er det kogt rimelig meget ned. Nu er der styr på de praktiske ting, så det bare er en gang om ugen, men der har jeg jo faktisk også netværk, men dem ser jeg så kun en gang om ugen"*. Den netværksdannelse, som man opnår ved at være frivillig i baren på uddannelsesstedet eller i de studerendes hus, beskrives som god. En siger: *"... at være i baren, det har givet mig meget mere. Jeg har snakket med dem fra de andre studier, på de andre årgange. Så... det har givet mig mere, end jeg havde regnet med"*. En anden: *"Der er jo en bred vifte af alle nationaliteter. Folk fra hele verden kommer her. Så jeg har lært alle mulige forskellige mennesker at kende. Og så får jeg noget erfaring med at stå i café og sådan noget. Det tænker jeg, det er også meget rart"*.

En af de udenlandske studerende skiller sig ud ved meget bevidst at gå efter at engagere sig i lokalsamfundet gennem oprettelsen af en ny sport i Esbjerg, hvor hun selv er træner. Om dette siger hun: *"... sometimes it can be difficult to be part of a community, so I wanted to like give something back, and what I did was like, I started [sports] classes as an instructor (...), where I meet people. It is like Fitness. I was a fitness instructor, so I had just to meet people... The fact that I actually try to do some work to be part of the community is what created this, that I feel some kind of belonging. Still I think that me not speaking Danish is a barrier, not that everybody speaks Danish (...), but I still feel that this language barrier somehow exist for me to be a fully accepted member... (...). I think that if I learn the language it would be much easier and more productive somehow"*. En anden frivillig i en spejderforening forklarer også, at det giver et *"tilhørsforhold"* til byen og er *"noget med at komme til at kende området på en anden måde"*, når hun er frivillig i en forening.

7.3. BETYDNINGEN AF TIDLIGERE NETVÆRK FOR SKABELSE AF NYT TILHØRSFORHOLD

"... jeg tror, at når der er en udløbsdato på, hvor længe jeg skal være her, så er det måske også svært at dedikere sig fuldstændig. Jeg er jo bare på visit"

"... jeg flytter ikke tilbage til [hvor jeg kommer fra], hvis det er det, du vil spørge om. Det sker ikke"

"Når jeg siger hjem, så mener jeg Sjælland (...), der er noget, der hænger fast derovre"

Hjemstavnen og de netværk, som interviewpersonerne har knyttet der, står stærkt hos en stor del af interviewpersonerne. På spørgsmålet om, hvad der kan få hende til at føle sig mere tilknyttet til Esbjerg, siger en dansk studerende: *"Det, jeg mangler mest, og det kan Esbjerg ikke rigtig gøre noget ved, [er at] jeg savner min familie og mine venner meget. Jeg synes egentligt, at byen er fin nok, jeg kunne sagtens bo i en by som Esbjerg, men det er så langt væk fra alt det, som jeg føler mig hjemme i, føler mig tryg i. Det tager så lang tid at komme til [den by, jeg kommer fra]. Jeg tænker også i forhold til kandidaten, så bliver jeg jo voksen, og jeg skal jo også have nogle børn og så skal jeg bare ikke bo flere timer fra min familie på det tidspunkt. Men Esbjerg som by, synes jeg er superfin, det er ikke fordi, der er nogle mangler der, jeg har ikke behov for at skulle kunne komme i hundrede forskellige butikker"*. Hun siger videre, at man måske har tendens til at *"romanticere"* sin hjemegn, når man er langt væk, og forklarer, at det dog har været godt at *"få det hele sat lidt i perspektiv"* gennem flytningen til Esbjerg. På spørgsmålet om, i hvor høj grad hun føler sig knyttet til området, og om hun føler en vi-følelse med området, svarer hun: *"... jeg tror, at når der er en udløbsdato på, hvor længe jeg skal være her, så er det måske også svært at dedikere sig fuldstændig. Jeg er jo bare på visit"*. Udløbsdatoen relaterer sig specifikt til, at hun regner med at læse kandidaten i en anden by. Om dette siger hun: *"... de tre kandidater, jeg helst vil [læse], er i Odense og Århus og Ålborg. Jeg ved ikke lige, hvor jeg ender, men det er svært at overgive sig til at være Esbjergenser. Det tænker jeg ikke, at jeg er. Jeg siger stadig, jeg skal hjem, når jeg besøger mine forældre, men det siger jeg jo også, når jeg skal den modsatte vej… Måske er jeg sådan lidt 50/50"*. En anden siger på samme måde, at situationen er lidt flertydig: *"Når jeg siger hjem, så mener jeg Sjælland (...), der er noget, der hænger fast derovre. Jeg føler mig mest som sjællænder herovre. For folk i Jylland er man jo københavner. Så der er stadig noget, der hænger fast derovre, så jeg siger De og ikke os"*.

En anden har den opfattelse, at han med tiden vil opbygge en stærkere vi-følelse med Esbjerg, og at han nærmest føler sig hjemme både i Esbjerg og der, hvor han kommer fra efter at have studeret tre år i Esbjerg, og at det ikke er *"... så meget sådan en-ten/eller"*. Følelsen for hjembyen beskriver han som *"udfaset en anelse"*, da en del af hans venner også er flyttet derfra. Han nævner desuden, at det at *"... få et arbejde i Esbjerg, det ville nok også hjælpe på det"*. Også en anden af de studerende beskriver det den forrige kalder en udfasning, i kraft af fraflyttede venner, når hun fortæller om, hvordan der ikke er så meget, der knytter hende til hjemegnen mere. Hun siger: *"Jeg vil ikke sige, jeg har den store tilknytning til det mere. Jeg synes, jeg er kørt lidt død i det, for det var for lokalt. Så jeg synes ikke rigtigt, jeg har tilknytning mere. Selvfølgelig bor min mor der, og ja derudover har jeg jo også nogle venner fra gymnasiet, der bor der, men de flytter jo også snart til Århus og København. Så på en måde er der jo ikke så meget tilbage mere. Kun familie"*.

En interviewperson forklarer, at tilknytningen er stærk i kraft af, at de fleste af hans venner stadig er i hjembyen, og at han godt kan savne hjembyen, men at han er begyndt at få en ny platform: *"... jeg har selvfølgelig en tilknytning, [da] det er der, jeg har boet hele mit liv. Og det er der mange af mine venner er, og man har haft alle sine oplevelser. Så jeg har selvfølgelig en stor tilknytning til [min hjemby]. Men det er ikke noget, jeg savner normalt. Altså, jeg glæder mig til at komme tilbage og se de andre og bare… gå op igennem torvet igen og sådan noget der. Men det er ikke noget, jeg savner i min*

hverdag. Men det er mere sådan de ting, man har omkring byen. Der er jo ikke særligt mange af mine kammerater, der er gået direkte fra gymnasiet og til for eksempel universitetet eller videre. Så de er jo bare der, mange af mine nære kammerater, nære venner. De er jo bare der. Og så er de sammen ret tit. Og så får man et par 'snap' fra dem og så… så kommer man måske til at savne [hjembyen] og det fællesskab man havde. Men… selvfølgelig savner jeg [hjembyen], men det… det er ikke slemt". Han siger videre, at han normalt er hjemme hver 2. måned. På samme måde beskriver en anden interviewperson, som dog også er glad for sit studieliv i Esbjerg, at hjemegnen betyder meget i kraft af familien: *"Der er jeg stadig meget tilknyttet, men det er så også fordi, mine forældre bor der stadigvæk, og det er et sted, hvor familien mødes, og familie er meget vigtig for mig, det er også derfor, jeg transporterer mig hjem så ofte"*. På samme måde siger en anden interviewperson, at han netop kunne finde på at flytte tilbage på grund af familien. Han siger om sin hjemegn: *"Det er der, min familie er. Det er der, jeg er opvokset, der er mange gode minder derfra. Og jeg kunne da også godt finde på en dag at flytte tilbage. Måske ikke til lige der, hvor jeg kommer fra, men i det hele taget bare området, det kunne jeg sagtens"*.

Det er helt tydeligt de ældste interviewpersoner, som også selv har stiftet familie i Esbjerg, som føler den største tilknytning til byen. En siger, at: *"… jeg flytter ikke tilbage til [hvor jeg kommer fra], hvis det er det, du vil spørge om. Det sker ikke"*. En anden siger om Esbjerg, at: *"Jeg hører til her"*.

De udenlandske studerendes virker generelt lidt mere frit flyvende i forhold til, hvor de vil ende med at bosætte sig, i Esbjerg/Danmark, i deres hjemland, eller et helt andet sted. En siger, at hans fortsatte tilstedeværelse i Esbjerg afhænger af, om de mennesker, han kender, også bliver: *"… if the people are here, then I will feel like staying here, but if they move I would probably do that as well"*. På spørgsmålet om, hvorvidt hun føler en tilknytning med Esbjerg siger en anden interviewperson: *"I basically don´t feel a sense of belonging anywhere, because I think that it can be explained with, that I left my country when I was like really, I was around eighteen years, and before that I was in the neighboring country, Greece, since I was fifteen, which kind of … I have been travelling and working in different places after that, which kind of takes the sense of belonging away … for me, because if I had a sense of belonging somewhere it would mean that every time I go to a new place it will be painful, so I don´t feel that sense anywhere, not even in my home country, when I go back to Bulgaria I feel like I am a foreigner there, so there[fore] no, short answer …"*. På spørgsmålet om, hvorvidt hun har lyst til at knytte sig til Esbjerg, er hun dog faktisk positiv, til dels begrundet i byens velkomsttiltag. Hun siger: *"I think mostly, if I want to settle, like my mind comes to the idea that I want to settle, then I could do that here in Esbjerg, especially with the community newcomers service here, I kind of have the feeling (…) that here the municipality of Esbjerg and the people around are trying to welcome foreigners, and I think I could find my place here if I decided to. The thing is I´m not sure if I want to"*.

En anden af de udenlandske studerende giver dog lidt i stil med de danske udtryk for netop at have en stærk tilknytning til sit hjemområde i kraft af netværk opbygget gennem rigtig mange år og siger: *"You always miss your country, I have friends there I have known for 16-17 years, of course I miss them. When I talk to them, I share my experiences here and they are telling me what they are doing in Cypress…"*. Der er

altså udfordringer knyttet til, at både danske og udenlandske studerende har netværk flere steder, som er svære at matche fuldt ud fra Esbjergs side. Som det vil fremgå af næste kapitel er job dog noget, som potentielt kan gøre, at de studerende vælger at blive i byen til trods for deres netværk i andre byer og lande.

Karrieremesse 2016. Foto: Esbjerg Erhvervsudvikling

8. HVORDAN OPLEVES ADGANG TIL STUDIEJOB, PRAKTIK OG JOB?

Uddannelsesinstitutioner bliver i stadigt større grad vurderet i forhold til deres evne til at sikre, at der uddannes til beskæftigelse. Også for Esbjerg Kommune har det betydning, om områdets virksomheder, institutioner og organisationer evner at opfange de unge, som uddannes i byen, da det kan være med til at fastholde et skattegrundlag i kommunen. Dette kapitel beskriver, hvordan interviewpersonerne vurderer adgangen til studiejob og praktikpladser i Esbjerg-området, og hvorvidt de ser det som en mulighed at blive boende og få arbejde i området efter endt studie.

8.1. STUDIEJOB OG PRAKTIKPLADSER

"… det er mit indtryk, at hvis du ved, hvordan du søger et job, så er det ikke sværere her end andre steder. Men hvis du kommer fra udlandet og ikke kan sproget, så er det rigtig svært"

"I would not take a study job as important to my carrier, I would more take [it] as important to make some living"

"… firmaerne ved ikke, hvad de kan forvente af en, der kommer i praktik, og vi ved sjovt nok ikke rigtig hvad … Selv om vi er ved at være færdige, så ved vi ikke, hvad vi kan ude i virkeligheden"

De studerende er blevet spurgt til, om de har kendskab til web-portaler for studiejob. En stor del af de interviewede studerende – både danske og udenlandske - har kendskab til forskellige portaler for studiejob og almindelige jobportaler, og flere tjekker dem løbende, mens et fåtal ikke rigtigt er fokuserede på dette. En siger: *"I have newsletters from the job bank. So every morning, I wake up to the newsletter coming and is like 'where is the job?'"*. En anden har også en god viden, men føler, at en del af det henvender sig til helt unge, eller også er praktikrelateret. Hun siger: *"Ja, jeg kender til forskellige, jeg kan godt nok ikke lige huske dem, men jeg er inde nok engang i ugen og se, om der skulle være… Der er, jeg tror, det er Studiebyen Esbjerg, som henviser til 'studiejobs for alle', og også nogle andre, men det er ofte den der 'studiejobs for alle', som jeg er inde og kigge på. Og så har Esbjerg Kommune også en facebookside med fritidsjobs i Esbjerg Kommune, tror jeg, hvor de også slår studiejobs op nogen gange. Men jeg synes, de jobportaler, altså dem jeg har nævnt, de henvender sig primært til unge under 18, der er ikke så meget studiejobs over dem, og så er der selvfølgelig praktikplads, men det kan jeg jo ikke bruge til så meget, nu hvor jeg går på 2. semester"*. En tredje har et lidt mindre struktureret forhold til at holde sig ajour på dette område og siger, at opslagene dukker op forskellige steder: *"Det er sådan lidt af hvert, hvor man nu kommer. Jeg synes, der kommer en del på Facebook hist og her, og der er noget på SDU's hjemmeside engang imellem, og så er der opslag rundt omkring, det er sådan, hvis man bare kører sin dagligdag, så dukker det op. Og så hører man om noget, så søger Viking en og så søger baren, og så kommer det sådan lidt af sig selv fra alle mulige steder"*. En anden interviewperson, som ikke lige kan komme i tanke om nogle webportaler, hun kender, nævner, at de studerende i kraft af, at de skriver eksamensopgaver i tilknytning til virksomheder og organisationer, også selv er med til at opstøve studiejobs. Hun siger: *"… fordi vi er et studie, der interviewer og laver projekter sammen med eksterne folk, så er der også nogen, vi løber ind i hele tiden, kommuner og forskellige - hvad hedder sådan nogen - steder hvor børn og unge kommer hen i fritiden, som vi bruger til vores projekter. Det er så også her, at folk efterfølgende har fået studiejobs. Så vi opsøger det lidt selv, men får også at vide fra universitetet, hvilke steder der kunne være gode, så jeg synes, muligheden er der. Hvis man vil, så kan man bare"*.

En stor del af de internationale studerende blandt interviewpersonerne har imidlertid problemer med at finde både almindelige og studierelevante studiejob samt praktikpladser. En dansker siger i den forbindelse om muligheden for studiejobs i Esbjerg: *"… det er mit indtryk, at hvis du ved, hvordan du søger et job, så er det ikke sværere her end andre steder. Men hvis du kommer fra udlandet og ikke kan sproget, så er det rigtig svært"*. En af de internationale studerende mener, at man som international studerende har brug for vejledning og undervisning i, hvordan man skal finde en praktikplads, fordi som det er nu, så sker det udelukkende *"randomly"*. En anden siger, at det betyder, at man så søger praktikpladsen i hjemlandet. Flere nævner sprogbarrieren som den væsentligste årsag til, at de ikke får studiejobs eller praktik tilbudt. Herom siger en anden: *"With the study jobs I think it is really difficult, at least for me, I was trying to apply for,*

because previously, I have been working for a hotel, and so I tried all the hotels and hostels in Esbjerg, but they just don´t need anyone or they just don´t want me. And then I would try to apply for many jobs but usually they require a certain level of Danish, which is a huge problem I think for the people, especially when they just come. And on the other hand there are some good jobs, which are mostly for the engineers; I think that is a huge problem. And people are struggling financially, because if you have the SU and a job it is really easy, but I don´t know many who have a steady job here, that is a problem in Esbjerg, I would say". En tredje nævner, at det ikke nødvendigvis behøver at være et relevant arbejde for studiet, da det er svært bare at få et job: *"I would not take a study job as important to my carrier, I would more take [it]as important to make some living. But if it was an opportunity in the field of my study it would be perfect, but I wouldn´t insist on it"*. En fjerde, som læser en uddannelse inden for offshore energy, nævner, at han faktisk havde fået at vide, at det skulle være nemmere i Esbjerg: *"Yes, actually, when I moved to Esbjerg, I was informed that in Esbjerg there would be more job opportunities and internship opportunities, compared with the other cities in Jutland"*. På spørgsmålet om, hvem som fortalte dette, svarer han: *"Teachers from my bachelor from the university, I have some colleagues which came here and they are working so, but I do not know if it is my bad luck or something that I do not have something yet"*. Også en anden udenlandsk studerende, som læser miljø og ressource management, har ikke haft held til at finde et arbejde udover noget løsarbejde på en gård 50 km væk. Han finder, at det ikke er smart af byen, ikke at kunne tilbyde job og siger: *"So maybe that is one area where the municipality can think of and do better to attract and hold people in the city, because after I graduate, if I cannot find a job then there is no point for me to stay here"*.

Også flere af de danske studerende blandt interviewpersonerne har dog problemer med at finde specielt studierelevante jobs. Flere nævner, at de er kommet til Esbjerg med en forventning om, at byen kunne tilbyde dette. En siger, at han mangler relevante opslag: *"Ja, jeg vil gerne, men hvis det skal være inden for min uddannelse er det rimelig begrænset, hvad jeg har kunnet finde af muligheder. Jeg tror, der har været en eller to stillinger, som har relevans i forhold til mit studie. Jeg er ambassadør for mit studie i SDU Erhverv, så jeg får alle de der opslag omkring studiejob, og der har ikke været specielt meget, der har relevans"*. En anden finder, at der er flest job at få til folk under 18 år, mens en tredje finder, at virksomhederne og de studerende ikke ved nok om hinanden, og at det specielt er svært at få studierelevant arbejde på bacheloren: *"Ja, ude i firmaerne, firmaerne ved ikke, hvad de kan forvente af en, der kommer i praktik, og vi ved sjovt nok ikke rigtig hvad… Selv om vi er ved at være færdige, så ved vi ikke, hvad vi kan ude i virkeligheden. Der er ikke så mange af os, der har et studierelevant job, det har været svært at finde. Fx Mærsk, de tager kun én ind fra kemi, og så er der Arla, de tager også kun én ind, så er det svært, når vi sider tyve, der alle gerne vil have noget studierelevant, fordi det ser pænt ud på CV´et. Og de vil helst have folk på kandidaten. Så sidder vi på bacheloren, men vi vil også gerne lære noget. Og det er altså ting, som vi alle sammen godt kan finde ud af. Når du først er ovre 1. semester, så kan du godt sidde og lave en advarselsmærkat til en flaske og sådan nogle ting. Der har været kamp om det…"*.

En større gruppe er dog positive over for muligheden for studiejobs og eller praktik. For en del er det dog ikke fordi, de har søgt endnu, men fordi det er deres generelle indtryk,

og bunder i, hvad de har hørt rundt omkring. Der er også blandt de danske studerende flere, som har jobs, som de er glade for, men som ikke nødvendigvis er studierelevante, men derimod medvirker til, at de oparbejder en indtægt og indgår i andre netværk end de studierelaterede. Der er også en gruppe, som slet ikke har planer om at søge studiejob i Esbjerg. Nogle fordi de har bibeholdt deres arbejde i den by, hvor de har læst deres bachelor eller er vokset op. En anden fordi hun ikke har brug for det økonomisk, og en tredje fordi han har prioriteret at holde fri udover sit studie, og i stedet arbejder i ferierne, der hvor han kommer fra. I alt har omkring 1/3 af interviewpersonerne et job ved siden af studierne.

8.2. ARBEJDE I OMRÅDET EFTER ENDT UDDANNELSE

"… jeg skal lige til Aalborg først, og så ved man jo ikke, hvad der sker derefter, men jeg synes at Esbjerg er en rigtig rar by at være i"

"… det lyder da også til, at der er rimelig mange arbejdspladser, jeg ved det ikke, det ser ud til, at der er arbejde at få, men jeg har simpelthen ikke tænkt så langt endnu"

"… jeg tror, mange er meget tilknyttet deres familier. Det er ikke fordi, det er umuligt, men lige meget hvad de gør, så er det ikke størstedelen, de kan få til at blive. Det er ikke realistisk"

Størsteparten af de interviewede studerende er positive overfor at få et arbejde og blive boende i Esbjerg. At få et job vil være en af de vigtigste grunde til at blive i byen. Der er en andel af de bachelorstuderende, som har forventninger om at rykke til en anden by for at læse en kandidatuddannelse, som ikke udbydes i Esbjerg, og dette kan være en af årsagerne til, at de bliver nødsaget til at flytte fra Esbjerg, inden de når frem til fuldtids at skulle ud på arbejdsmarkedet. Et job, kunne dog også få disse studerende til at blive eller vende tilbage til Esbjerg. En siger om dette: *"Altså, hvis jeg var sikret et job efter min bachelor, så kunne det godt gøre, at jeg blev her i 2 år til. Arbejde med det og så videre til kandidaten bagefter. Det vil da få mig til at genoverveje det og med stor sandsynlighed også blive her"*. Hvis han ligefrem afsluttede sin kandidat her, siger han, at det også kunne få ham til at blive, fordi: *"… så har man også lige de her 2 år ekstra her. Så kendte man byen mere og få det mere… [blive] mere forelsket i byen, hvis man kan sige det sådan. Lidt mere 'attached' til byen. Det vil da også… bare at afslutte min kandidat, vil da få mig mere til at blive her i byen"*. En anden dansk interviewperson, som umiddelbart ikke har forventning om at blive og læse kandidaten, og som også har stærke bånd hjemad til, siger ligeledes, at hvis der var mulighed for et rigtig godt job, så ville hun nok blive. Hun siger: *"Hvis jeg fik tilbudt et megafedt job, så ville jeg godt kunne blive her, hvis det virkelig er noget, jeg brænder for. Så skal jeg nok flytte derhen, hvor det kræves. Jeg tror ikke, det kommer til at ske, men hvis der viste sig et rigtig fedt job her efter kandidaten, så vil jeg ikke afvise, at jeg kunne tage det"*. En tredje siger ligeledes, om muligheden for at vende tilbage, at: *"Ja, jeg skal lige til Aalborg først, og så ved man jo ikke, hvad der sker derefter, men jeg synes, at Esbjerg er en*

rigtig rar by at være i. Jeg får klart et godt indtryk med mig herfra, så det vil ikke ligge fjernt, synes jeg". En fjerde ser et job i Esbjerg som en mulighed i nogle år, men at han vil komme til at savne hjembyen for meget, hvis han skulle blive udover en kortere periode.

Der er dog ikke mange af interviewpersonerne, som reelt er begyndt seriøst at orientere sig mod jobmarkedet, så overvejelserne bygger på forventninger. Overordnet er der imidlertid ingen, der fuldstændig afviser Esbjerg som en by, de kunne blive boende i, og byen får flere rosende ord med på vejen som *"en rigtig god by, der har rigtig mange muligheder" og "I like the area… I have had only good experiences here"*, eller *"Jeg er glad for at være her. Jeg kan godt anbefale Esbjerg til andre, der overvejer det"*. Flere udtaler også, at de har gode forventninger til, at der vil være job at få i byen inden for deres uddannelsesretning. En siger: *"Nu burde den uddannelse, jeg tager, være rimelig relevant for Esbjerg, altså energi og grøn omstilling burde passe rimeligt godt ind, og det lyder da også til, at der er rimelig mange arbejdspladser… Jeg ved det ikke, det ser ud til, at der er arbejde at få, men jeg har simpelthen ikke tænkt så langt endnu"*. En anden siger: *" Esbjerg har fokus på at være den her energimetropol, og jeg vil jo højst sandsynligt ende i energibranchen på den ene eller anden måde, så derfor vurderer jeg, at den er god. De store spillere har kontorer her, så ud fra den betragtning…"*. Også en tredje af de interviewede - en international studerende - ser det som en mulighed at få job inden for grøn energi, også på grund af udvidelser af den økonomiske aktivitet på havnen gennem årene, men hvis han ikke lykkes med det, ser han sig nødsaget til at flytte. En fjerde studerende ser praktikopholdet på sin uddannelse, som en god mulighed for at få adgang til det lokale jobmarked og siger: *"Jeg synes, det er svært at sige, men jeg tror, at hvis man fx tager en praktik på 5. semester, så tænker jeg, at man har større muligheder for at få et job her i Esbjerg. Men jeg har ikke rigtigt sådan været inde og undersøge inde på jobindex for fuldtidsjobs, om man kunne finde noget der, men der er jeg meget optimistisk om, at der nok skal være noget"*. Andre af de internationale studerende siger generelt ting som: *"... if I find a job related, then I would be happy to stay"*, eller, at det at finde et job ville være *"... the only reason to make me settle down"* og *"... if I got a job, of course I would stay. I would not miss that opportunity. If there is nothing here, I would probably move out"*.

Hos enkelte interviewpersoner på uddannelser som uddanner mange inden for meget snævre områder og målrettet få institutioner, er der en forventning om, at man bliver nødt til at flytte for at finde et job. Men igen er der villighed hos dem til at blive, hvis der kommer et job, som er relevant for deres uddannelse

På den anden side er der også en mindre andel af de interviewede, der omtaler Esbjerg som en for lille by til, at de vil blive boende i den, eller at de anser, at de er for knyttede til deres familier til, at de vil blive i byen. På spørgsmålet om, hvad hun mener aktørerne i Esbjerg kan gøre for at få de studerende til at blive boende efter endt studietid, svarer en således: *"Den er svær, for jeg tror, mange er meget tilknyttet deres familier. Det er ikke fordi, det er umuligt, men lige meget, hvad de gør, så er det ikke størstedelen, de kan få til at blive. Det er ikke realistisk"*. En anden siger: *"... jeg føler lidt stadigvæk, at mit liv, det er venner og familie og sportshold og tidligere fritidsjob og sådanne ting, det ligger stadig hjemme i [hjembyen]*". Der er altså ting, der trækker de studerende væk fra at vælge at blive i Esbjerg efter endt uddannelse, og her spiller deres

tidligere fællesskabstilknytning en stor rolle sammen med det at skulle læse kandidat-uddannelsen i en anden by. Muligheden for at få et arbejde i Esbjerg-området vejer dog også tungt for mange, og vil delvist kunne matche de oplistede ulemper.

Kongekampen: Den fælles sportsdag i Esbjerg. Foto: Mikkel Rindholt

9. KONKLUSION OG ANBEFALINGER

Denne undersøgelse har haft til hensigt at belyse, hvordan unge uddannelsessøgende oplever det at flytte mod strømmen. Med betegnelsen 'mod strømmen' henvises der til, at de unge har valgt at flytte til Esbjerg for at studere på en videregående uddannelsesinstitution, selvom den overordnede tendens er, at unge fraflytter det sydvestjyske område til fordel for større uddannelsesbyer mere østligt placeret i Danmark.

Undersøgelsen indeholder en litteraturgennemgang samt en analyse af interview gennemført med 30 studerende, som er tilflyttet Esbjerg for at studere. De 30 studerende er indskrevet på henholdsvis Syddansk Universitet, Aalborg Universitet Esbjerg eller University College Syd i Esbjerg.

9.1. UNDERSØGELSENS HOVEDRESULTATER

På baggrund af analysen tegner der sig et billede af, at de interviewede er meget positive over for deres liv som studerende i Esbjerg. Det basale behov, som en bolig ifølge Niedomysl (2010) er, må siges at være opfyldt for interviewpersonerne. Fisher og Hood (1987) påpeger netop, at studiestarten for dem, der er flyttet hjemmefra, er en stresset periode. Den gode boligsituation kan ifølge interviewpersonerne være med til at gøre det at flytte hjemmefra mindre overvældende og mindre stresset.

Resultaterne viser, at interviewpersonerne er godt tilfredse med modtagelsen i byen. De har haft en god oplevelse i kraft af modtagelsen på deres uddannelsessted og i kraft af velkomstpakken fra kommunen og Studiebyen Esbjergs arrangementer.

Når det kommer til synet på betydningen af prestige, er det tydeligt, at de interviewede studerende ikke har haft prestige med i overvejelserne ved valg af studieby. Det gælder dog, at de danske studerende blandt interviewpersonerne oplever, at andre ikke tillægger Esbjerg megen prestige. Dette kan relateres til Smiths teori (1999) om, at steder kan beskrives med opstigningstemaer eller nedstigningstemaer og tilskrives værdi i kraft heraf. Det er ud fra interviewene klart, at Esbjerg kæmper med en situation, hvor byen beskrives med nedstigningstemaer. Dette er dog ikke nået igennem til de interviewede i en sådan grad, at de har valgt byen fra. De udenlandske interviewpersoner er generelt ikke oplyste om en eventuel negativ eller positiv fortælling om Esbjerg, men enkelte af dem har hørt fortællingen om, at unge danskere hellere vil studere i København.

Hvad angår oplevelsen af at flytte mod strømmen kan der henvises til den hollandske litteratur om at flytte til mindre populære landdistrikter (Bijker og Haartsen, 2011), som for de fleste ikke er førstevalget på grund af bestemte opfattede sociale kendetegn (Bijker et al., 2015). Mange af interviewpersonerne har valgt uddannelse før by og har på den måde styret udenom de værdier, de enkelte steder er tillagt, men nogle har også bevidst tilvalgt at komme til en ikke alt for stor by. De synes godt om den størrelse, Esbjerg har. Interviewpersonerne kan, i kraft af deres positive fortællinger, på den måde bidrage til, at Esbjerg fortælles via opstigningstemaer. Esbjerg kan tilbyde ting, som for interviewpersonerne er placeret forholdsvist højt i Niedomysls (2010) hierarki over behov, krav og præferencer. Mange nævner dog, at deres venner står uforstående over for de danske interviewpersoners beslutning om at studere i Esbjerg, hvilket vidner om, at studerende har forskellige præferencer. Interviewpersonerne henviser til, at der generelt er for lidt viden om mulighederne i Esbjerg som studieby, og at byen slet ikke er en del af fortællingen, når unge skal orientere sig i forhold til studievalg. Interessant er det, at en enkelt interviewperson nævner, at folk i Esbjerg heller ikke forstår, at man har valgt at studere i Esbjerg. Det viser styrken af nedstigningsfortællingen om Esbjerg, og er en bekræftelse af, at opdragsmiljøet har betydning. Det er dette, som Theodori og Theodori (2015) nævner med reference til undersøgelsen med titlen 'Learning to Leave', der konkluderer, at unge opdrages af skoler og forældre til at flytte væk.

Resultaterne relateret til uddannelsesinstitutionernes andel af netværksdannelsen tyder på, at uddannelsesinstitutionerne er engagerede i at give de studerende en god start på studiet. Dette er mest tydeligt udtrykt blandt de internationale studerende, men de danske studerende er ligeledes godt tilfredse med måden, de er blevet indsluset på deres studier. Der er en tendens til, at der ikke sker nogen opbygning af netværk på tværs af internationale og danske studerende i særlig høj grad, men dette betyder ikke, at de internationale studerende er ensomme. De har blot deres sociale netværk med andre internationale studerende.

Netværksdannelsen tager for en stor del sit udgangspunkt via studiet. Kun ganske få blandt interviewpersonerne deltager i organiseret foreningssport på holdplan. Fitness synes at være en mere udbredt motionsform, men heller ikke dette dyrkes i omfattende grad af interviewpersonerne. Det er kendetegnende, at holdsporten af de få personer,

som deltager i det, beskrives som netværksskabende, mens fitness og løb omtales som noget, man kan dyrke uden at skulle indpasse sig efter tider og andre mennesker i det hele taget. Det betyder, at det er meget lidt netværksskabende. Netværksdannelse via frivilligt arbejde finder sted for lige knap halvdelen af interviewpersonerne. Det finder både sted i og uden for studentermiljøet. Begge dele beskrives som noget, der skaber et tilhørsforhold. Kommunens og Studiebyen Esbjergs velkomstpakker og arrangementer er med til at få de unge engageret i at deltage i det lokale kultur- og idrætsliv.

Resultaterne relateret til betydningen af tidligere netværk for skabelsen af nyt tilhørsforhold viser, at hjemstavnen står stærkt for mange af interviewpersonerne, men Esbjerg har også fået en betydning for dem, sådan at følelsen for hjembyen langsomt udfases. Det gælder specielt for dem, som oplever, at deres gamle netværk i hjembyen flytter væk. Flere interviewpersoner beskriver deres tilknytning til hjemstavnen og Esbjerg som 50/50 eller forskelligartet, og ikke noget, som umiddelbart kan sammenlignes, idet de har boet i deres hjemby igennem rigtig mange år, og de fleste stadig har familie der. En del af de internationale studerende kan beskrives som rejselystne unge, som har netværk i flere forskellige lande og som er meget åbne omkring, at de ikke er afklarede på, om de vender hjem eller ender et helt andet sted eller land efter deres studietid.

De studerende er godt opdateret i forhold til jobportaler, som formidler studiejobs og almindelige jobs. Specielt de internationale studerende har problemer med at finde almindelige studiejobs, studierelevante jobs og praktikplader, og dette skyldes sproglige vanskeligheder. Det betyder, at de internationale studerende nogle gange finder praktikpladser i deres hjemland i stedet for i Esbjerg/Danmark. Der efterspørges mere hjælp til dette fra de internationale studerendes side, da flere gerne vil forbedre deres situation via et studiejob. Flere af både de internationale og de danske studerende har ligefrem valgt Esbjerg til på grund af omtale af byen som et godt sted at finde jobs eller en forventning om, at det ville være tilfældet. Studierelevante jobs synes dog ikke at være altafgørende for interviewpersonerne, og en del af dem har valgt at klare sig uden studiejob.

Hvad angår interessen for efter endt uddannelse at finde arbejde i området er denne for en stor del af interviewpersonerne til stede, hvis de bliver tilbudt et godt job. For de fleste er det dog ikke noget, de regner med. Nogle skal til en anden by for at tage kandidatuddannelsen, hvilket vil trække dem væk fra Esbjerg-områdets jobmarked, som de dog heller ikke er afvisende for, kunne trække i dem igen, hvis det rigtige arbejde viste sig. Det gælder således, at deres opfattelse af, at de måske ikke kommer til at have deres arbejdsliv i Esbjerg, ikke bunder i, at de synes dårligt om byen. Det skyldes snarere, at uddannelsesudbuddet ikke matcher det, de vil på kandidaten, eller at de reelt ikke er begyndt at orientere sig mod jobmarkedet endnu. Ligesom Theodori og Theodori (2015) i deres undersøgelse viser, at fællesskab, fællesskabstilknytning og uddannelsesmæssige ambitioner har betydning for, om unge flytter tilbage til deres hjemstavn efter endt uddannelse, synes der i Esbjergs tilfælde at kunne identificeres en lignende situation. Byen er godt nok lykkedes med at tiltrække interviewpersonerne i første omgang, men det synes som om, der skal gøres en ekstra indsats med at koble de studerende til det lokale arbejdsmarked, hvis de også skal blive boende i området efter færdiggørelsen af deres uddannelse.

9.2. ANBEFALINGER

På baggrund af den gennemførte undersøgelse afsluttes rapporten med en række anbefalinger, som har deres udspring i rapportens konklusioner.

9.2.1 ANBEFALINGER PÅ BAGGRUND AF UNDERSØGELSEN

1. Det anbefales, at den positive oplevelse af boligsituationen blandt studerende i Esbjerg bruges yderligere som led i en ny fortælling om Esbjerg i forhold til tiltrækningen af unge mennesker til området. Som litteraturstudiet viser, kan en flytning til en studieby være en udfordring for de fleste studerende, men mange af respondenterne fremhæver netop de overkommelige boligpriser og det minimale besvær i forhold til at finde en fast bolig i Esbjerg som et argument for, at de er positivt stemt over for byen, samt at dette har været en stor medvirkende årsag til, at deres studiestart er gået godt.

2. Det anbefales, at det formidles bredere til resten af landet, at Esbjerg kan tilbyde noget andet end København, Århus og Odense, som nogle studerende sætter pris på. I forsøget på at styrke Esbjergs attraktivitet som studieby skal man se på bevæggrundene for, at de studerende flytter til Esbjerg, nemlig at byen ikke er lige så stor som eksempelvis Århus og København, samt at de unge synes målrettede i forhold til at prioritere studiet højere end studiebyen.

3. Det anbefales, at der fortsat arbejdes på at udbyde unikke, men også bredt attraktive uddannelser i byen.

4. Det anbefales, at der etableres stærkere bindeled mellem uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere i Esbjerg-området. Mange af interviewpersonerne i undersøgelsen fremhæver et job efter endt uddannelse som et afgørende parameter for at blive boende i området. Der ses en lille tendens til, at blot opfattelsen af, at et job kan være til stede i fremtiden, kan gøre, at de studerendes orientering imod at blive boende i byen styrkes.

5. Det anbefales, at der arrangeres sociale arrangementer (også uden alkohol), idræt, spil, café m.m. hen over efterår og vinter, som også har til formål at skabe netværk mellem danske og internationale studerende, samt at der arbejdes med at øge deltagelsen i allerede eksisterende arrangementer.

9.2.2 YDERLIGERE ANBEFALINGER FRA DE STUDERENDE

De interviewede studerende er desuden blevet spurgt direkte om deres anbefalinger til, hvad aktørerne i Esbjerg kan gøre for at tiltrække flere studerende. De oftest forekommende anbefalinger relaterer sig til 1) at gøre bedre opmærksom på bredden i uddannelsesmuligheder, 2) at skabe jobs, 3) at skabe gode studiejobs og praktikpladser, 4) at få bedre fremmøde på de mange aktiviteter, som allerede arrangeres, 5) at arbejde på at

ændre byens image, som ikke er virkelighed, 5) fortsat at udvikle byen som et sted, hvor der sker noget, samt 6) at virksomhederne skal vise sig noget mere over for de studerende.

Listen i bilag 3 viser de samlede anbefalinger fra interviewpersonerne, hvoraf nogle er meget konkrete, mens andre er meget generelle. Anbefalingerne falder godt i tråd med resultaterne fremkommet i analysekapitlerne.

Det overordnede billede er således, at de interviewede studerende oplever det positivt at være tilflyttet Esbjerg for at studere. Der er dog specielt mulighed for at blive mere skarpe på markedsføringen af Esbjergs kvaliteter som studieby samt på fortsat at udbygge koblingen mellem virksomheder og studerende.

10. REFERENCER

Bijker, R. A. & Haartsen, T. (2011). More than Counter-urbanisation: Migration to Popular and Less-popular Rural Areas in the Netherlands. *Population, Space and Place*, 18, 643-657.

Bijker, R. A., Haartsen, T. & Strijker, D. (2015). How people move to rural areas: Insight in the residential search process from a diary approach. *Journal of Rural Studies*, 38, 77-88.

Christensen, S. & Nielsen, H. P. (2013). Udkantsdanmark: Avisernes (med)produktion af Nordjyllands territorielle stigma. *Praktiske Grunde*, 2013-3, 5-20.

Cicognani, E., Menezes, I. & Nata, G. (2011). University Students' Sense of Belonging to the Home Town: The Role of Residential Mobility. *Social Indicators Research*, 104, 33-45.

Corbett, M. (2007). *Learning to leave: The irony of schooling in a coastal community*. Halifax: Fernwood.

Eacott, C. & Sonn, C. (2006). Beyond education and employment: exploring youth experiences of their communities, place attachment and reasons for migration. *Rural Sociology*, 16, 199-214.

Epinion (2014). *Bosætningsanalyse – Esbjerg Kommune*. Epinion, Århus/København.

Fisher, S. & Hood, B. (1987). The stress of the transition to university: A longitudinal study of psychological disturbance, absent-mindedness and vulnerability to homesickness. *British Journal of Psychology*, 78, 425-441.

Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity*, Polity, Cambridge.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interview – Introduktion til et håndværk*, Hans Reitzels Forlag, København.

Niedomysl, T. (2010). Towards a conceptual framework of place attractiveness: A migration perspective. *Geografiska Annaler, Series B, Human Geography*, 92, 97-109.
Osbaldiston, N. (2010): The Authentic Place in the Amenity Migration Discourse. *Space and Culture*. 14, 213-226.

Osbaldiston, N. (2014): Beyond Ahistoricity and Mobilities in Lifestyle Migration Research. I M. Benson og N. Osbaldiston (red.), *Understanding Lifestyle Migration: Theoretical Approaches to Understanding the Quest for a Better Life*, Palgrave Macmilla, Bassingstoke, 163-187.

Petrin, R., Schafft, K. A. & Meece, J. L. (2004). Educational sorting and residential aspirations among rural high school students: What are the contributions of schools and educators to rural brain drain? *American Educational Research Journal*, 51, 294-326.

Pretty, G. H., Bramston, P., Patrick, P. & Pannach, W. (2006). The relevance of community sentiments to Australian rural youths' intention to stay in their home communities. *American Behavioral Scientist*, 50, 226-240.

Smith, P. (1999). The Elementary Forms of Place and Their Transformations: A Durkheimian Model. *Qualitative Sociology*, 22, 13-35.

Theodori, A. E. & Theodori, G. L. (2015). The influences of community attachment, sense of community, and educational aspirations upon migration intentions of rural youth in Texas. *Community Development*, 46, 380-391.

11. BILAG

Bilag 1: Liste over uddannelser i Esbjerg (alfabetisk)

Adgangskursus og enkeltfagskurser (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Adgangskursus til Maskinmesteruddannelsen (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Administrationsbachelor (UC Syd)
Bæredygtig Energiteknik (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Bioanalytiker (UC Syd)
Brobygger – Musikpædagog og musiker (Danish National Academy of Music)
Bygge- og Anlægskonstruktion (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Byggeri og Industri (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Byggetekniker (Erhvervsakademi Sydvest)
Bygningskonstruktør (Erhvervsakademi Sydvest)
Bygningskoordinator (Erhvervsakademi Sydvest)
Chemical Engineering (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Datamatiker (Erhvervsakademi Sydvest)
Driftsteknolog Offshore (Erhvervsakademi Sydvest)
Electronics and Computer Engineering (Ba) (Aalborg Universitet Esbjerg)
Elektronisk Musik og Lydkunst (Danish National Academy of Music)
Ergoterapeut (UC Syd)
Erhvervsøkonomi, Generel Erhvervsøkonomi (Ha) (SDU, Esbjerg)
Erhvervsøkonomi, Sports- Og Eventmanagement (Ha) (SDU, Esbjerg)
Erhvervsøkonomi, Virksomhedsudvikling I Praksis (Ha) (SDU, Esbjerg)
Filmkomposition (Danish National Academy of Music)
Finansøkonom (Erhvervsakademi Sydvest)
Folkemusiker (Danish National Academy of Music)
Folkesundhedsvidenskab (SDU, Esbjerg)
Fysioterapeutuc Sydpædagogik Social Og Sundhed
Grundlæggende Musikformidling (Danish National Academy Of Music)
Installatør Erhvervsakademi Sydvest)
Intelligent Reliable Systems (Aalborg Universitet, Esbjerg)
International Sales and Marketing (Top-Up) (Erhvervsakademi Sydvest)
Jordemoder (UC Syd)
Kemi og Bioteknologi (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Kirkemusiker (Danish National Academy of Music)
Klassisk Musiker (Danish National Academy of Music)
Kreativ Musikformidling (Danish National Academy of Music)
Laborant (UD Syd)
Lærer (UC Syd)
Marinarkæologi (SDU, Esbjerg)
Markedsføringsøkonom (Erhvervsakademi Sydvest)
Marketing and Innovation (Cand. Merc.) (SDU, Esbjerg)
Maskinkonstruktion (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Maskinmester (Fredericia Maskinmesterskole, Esbjerg) (FMS Esbjerg)
Mechanical Design (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Miljø og Ressource Management (Bachelor) (SDU, Esbjerg)

Miljø og Ressource Management (Kandidat) (SDU, Esbjerg)
Multimediedesign Erhvervsakademi Sydvest)
Oil and Gas Technology (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Pædagog (UC Syd)
Pædagogisk Assistent (UC Syd)
Produktionsteknolog (Erhvervsakademi Sydvest)
Risk and Safety Management (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Rytmisk Musiker (Danish National Academy of Music)
Serviceøkonom (Erhvervsakademi Sydvest)
Socialrådgiver (UC Syd)
Sociologi- og Kulturanalyse (Bachelor) (SDU, Esbjerg)
Sociologi- og Kulturanalyse (Kandidat) (SDU, Esbjerg)
Software Development (Top-Up) (Erhvervsakademi Sydvest)
Sports and Event Management (Kandidat) (SDU, Esbjerg)
Structural and Civil Engineering (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Sustainable Energy Engineering (Aalborg Universitet, Esbjerg)
Sygeplejerske (UC Syd)
Teknisk Manager Offshore (Top-Up) (Erhvervsakademi Sydvest)
Web Development (Top-Up) (Erhvervsakademi Sydvest)

Kilde: http://studiebyenesbjerg.dk/uddannelser/uddannelser/

Bilag 2: Interviewguide

Baggrund • Alder • Uddannelse • Civilstand • Oprindelse • Længde på ophold i området
Hvordan oplever du skiftet fra én landsdel til en anden • Er du blevet taget godt imod på studiet/i byen/af Kommunen? Hvordan? • Føler du, at du har bevæget dig 'mod strømmen'? Hvilke positive og negative konsekvenser har det haft for dig? • Har der været udfordringer i dit valg? Hvilke? Hvorfor tror du/hvorfor tror du ikke? • Har du haft opbakning til dit valg fra familie/venner? Hvad har opbakning eller manglende opbakning betydet? • Ligger det i forlængelse af din identitet at vælge en anden end de allerstørste uddannelsesbyer? Siger det noget om dig som person? • Hvad betyder prestige i forhold til studieby blandt unge generelt og for dig? • Hvordan vil du beskrive din boligsituation i din tid i Esbjerg? Hvad betyder muligheden for en god bolig for din oplevelse af at flytte til byen? Hvad er en god bolig i Esbjerg for dig?
Hvordan lykkes du med at skabe netværk i området? • Føler du, at du er faldet til her? • Har du nære venskaber og relationer her? Hvordan er de opstået/hvorfor tror du, de ikke er opstået? • Deltager du i fritidsaktiviteter/sport/frivilligt arbejde? Hvad giver det dig i forhold til at blive en del af byen? • Føler du dig tilknyttet området? Vi/de-følelse? Hvad skal der til for, at du føler dig tilknyttet til et område? Hvad kan du selv/andre aktører gøre for at øge din tilknytning? Er du interesseret i det? Hvorfor, hvorfor ikke? • Hvilken tilknytning har du til det sted, du kommer fra, efter du er flyttet til Esbjerg for at studere? • Har du været ude i naturen i området? Har du besøgt andre byer i området? Hvor har du eksempelvis været?
Hvordan oplever du adgangen til praktikpladser og studiejob i Esbjerg-området • Har du et studiejob eller en praktikplads i Esbjerg eller omegn? • Hvad betyder muligheden for et studiejob for dig? For din karriere? • Hvad betyder prestige i forhold til studiejobs blandt unge generelt? • Ved du noget om portaler for formidling af studiejobs? • Hvis du sammenligner med studerende, du kender i Århus/København, hvordan vil du så karakterisere studiejobbene og praktikpladserne i Esbjerg?

Hvordan oplever du muligheden for at få et arbejde i området • Hvad bygger du din opfattelse på? • Tænker du på at blive her fremover? • I hvilken grad kunne et job være det, det kunne få dig til at blive boende i Esbjerg-området/komme tilbage til Esbjerg-området efter endt studietid? • Er det job, der er det afgørende, eller er det andre parametre, som du regner med får betydning for, hvorvidt du bliver i området efterfølgende?
Afslutningsspørgsmål • Hvad mener du aktørerne i Esbjerg skal gøre, hvis de skal lykkes med at tiltrække flere studerende i fremtiden? • Hvad mener du aktørerne i Esbjerg skal gøre for at få studerende til at blive boende efter endt studietid? • Hvilke andre ting har du lyst til at tilføje/fortælle os her ved afslutningen af interviewet?

Bilag 3: Interviewpersonernes anbefalinger til aktørerne i Esbjerg

- Gøre bedre opmærksom på bredden i uddannelsesmuligheder
- Skabe jobs
- Skabe gode studiejobs og praktikpladser
- Få bedre fremmøde på de mange aktiviteter, som allerede arrangeres
- Arbejde på at ændre byens image, som ikke er virkelighed
- Virksomhederne skal vise sig mere over for de studerende
- Fortsætte med at udvikle byen som et sted, hvor der sker noget
- Koble små virksomheder med studerende
- Lade være med at lukke uddannelser
- Skabe aktiviteter på tværs af studier, evt. sportskonkurrencer i centrum af byen
- Kommunikere med studerende om muligheder efter studiet i det sidste studieår
- Fremhæve, at byen kan tilbyde natur
- Skabe gode forhold for familier, da ’efter studietid kommer børn’
- Tilknytte en ’buddy’/mentor til nye studerende - også til danske studerende
- Lave sociale arrangementer, som ikke er alkoholfokuserede
- Sportsklubber kan møde frem på institutionerne og fortælle om deres aktiviteter
- Etablere flere billige studieboliger
- Lave en cafe på universitetet for internationale studerende
- Fortælle om muligheden for en god og billig boligsituation
- Skabe bedre busforbindelser i Esbjerg
- Fremhæve cykelkulturen
- Lave en bedre trafikforbindelse til Billund
- Skabe bedre adgang til havnen og vandet
- Skabe bedre samlende faciliteter
- Ændre åbningstiderne i kantinen
- Forbedre uddannelserne
- Skabe gode sociale miljøer på de enkelte studier
- Markedsføre sig over for dem, der ikke vil bo i de største byer
- Lave CV, praktik og jobansøgningskurser for studerende

Udsigt fra Måde. Foto: Esbjerg Byhistoriske Arkiv